

ΝΟΥΜΑΞ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ-ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΧΡΟΝΟΣ Ε' | ΑΘΗΝΑ, Κυριακή 11 του Φλεβάρη 1907 | ΓΡΑΦΕΙΑ: Δρόμος Οικονόμου αριθ. 4 | ΑΡΙΘ. 234

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΙΣ. 'Η άριστος δούλα (συνέχεια).
 Κ. 'Ο Καρντούτσης
 ΒΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ. Χωρίς μέτρο.
 ΠΑΡΑΘΩ ΝΙΡΒΑΝΑΣ. 'Η ύστερη αγάπη της Δρο-
 σούλας.
 ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ. 'Ανοιχτό γράμ-
 μα για το γλωσσικό ζήτημα (συνέχεια).
 ΠΑΙΔΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ. 'Ανοιχτό γράμμα.
 ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ. 'Έργα και ήμεροι—αΣύλλογος
 προς διάδοσιν ώφελίμων βιβλίων»
 ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Ρήγας Γκόλφης, Αλέγγριν, Νικόλας Γ'.
 Η ΠΑΡΑΦΑΚΙΑ — Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ — Η ΚΟΙΝΗ
 ΓΝΩΜΗ — ΦΟΝΟΠАЗΑΡΟ — ΒΑΡΒΑΡΟΠАЗΑΡΟ —
 ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΚΑΡΝΤΟΥΤΣΗΣ

Τρεις ποιητές φημισμένοι. ο Καρντούτσης, ο νεολατίνος 'Οράτιος κι από τους πιο μεγάλους τεχνίτες του στίχου, ο σιγανόλαλος και θαμπός κάπως Σουλλύ Προντόμι, όμως κληρονόμος της ανήσυχης βαθιάς σκέψης του Παπκάλ, και ψάλτης του «Ζενίθ», ύμνου από τους πιο αξιοθαύμαστους που φύσηξε ποτέ Μούσα σε διαλεχτό της, κι ο άσυγκριτος και ήλιοπερίχυτος 'Ομηρίδης, ο άθνατος Μιστράλ, τώρα τελευταία δόσαν άφορμή να γίνει λόγος γι' αυτούς άσυνήθιστος στον πολυ κόσμο, από την άφορμή του μεγάλου βραβείου Νόμπελ, που πήρε με την άράδα καθένας τους.

Από τους τρεις αυτούς ο θάνατος χρπαξε τώρα τον πρώτο. Νομίσαμε πως δεν είναι κακά διαλεμνή η στιγμή να κριερώσουμε λίγα λόγια στον Καρντούτση, ακολουθώντας πιστά το βιβλίο του Henri Hauvette που φάνηκε τώρα τελευταία στη Γαλλία για την 'Ιταλική φιλολογία. 'Ελπίζουμε πως άργότερα θα μας δοθή καιρός να μιλήσουμε στις στήλες του «Νουμά» και για τους άλλους δυό, πλαταιά κι άνετα, καθώς τους άξιζει. 'Έτσι κι ο άθώος κοσμάκης μπορεί—άνίως έχει την καλή διάθεση— να πάρη μιá καθαρώτερη ιδέα του τί θά πη ποιητής, διπλό καμάρι μαζί του έθνους του και του κόσμου, και σε τί λογής έργα του λόγου δίνονται και πρέπει να δίνονται βιβλία, σαν αυτό του Νόμπελ.

'Ο 'Ιωσίας Καρντούτσης βασιλεύει στη φιλολογία του καιρού μας από ύψηλότατο σημείο. Μπορούμε να περιλάβουμε με μιá πλαταιά ματιά το έργο του, συντελεσμένο πιά.

Παιδί, παρνευρήθηκε στο κίνημα του 1848· γεννήθηκε στα 1836. Νέος, ανακατόθηκε μέσα στους καυγάδες των κομμάτων· επιδειχτικά προσηλώθηκε στις δημοκρατικές ιδέες, παρουσιάστηκε με τον άέρα του επαναστάτη και του έλληνολάτρη, διαλαλητής του ρωμαλαίου νετουραλισμού των άρχαίων,

ποτισμένος με το μίσος της φεβδούμενης και ανά-
 λκτης αίσθηματολογίας των ρωμαντικών. Τρικυμι-
 σμένο κύμα ιδεών και παθών έμψυχώνει με μιá έν-
 τונה ζωή τους πρώτους του στίχους, που ξεμυτίζε-
 μέσα τους η ποιητική του φύση, έν δχι η ύπεροχη
 τέχνη του, που λίγο λίγο θά ύψωνονταν προς εκείνη.
 'Ο «'Υμνος στο Σατανά» (1863) είναι ο σημαντι-
 κώτατος σταθμός μέσα στην πρώτη του αυτή πε-
 ρίοδο. 'Ο ποιητής χαιρετάει εκεί μ' ένα τραγούδι
 χαρμόσυνο «το μεγάλο και τον εύεργετικό Σατανά»,
 το στοιχειό «της επανάστασης, την έκδικήτηρ δύ-
 ναμη του λόγου», την άρχή όλων όσα κάνουν τη
 ζωή γλυκερή και όμορφη, όλων όσα καταδίκασε ο
 χριστιανικός μυστικισμός: «'Ανασηκώσου, ύλη· ο
 Σατανάς θριαμβεύει! Προς έτίνα ως ύψωθούν το έ-
 ρό λιθάρι και οι προσευχές· νίκησε τον 'Ιεχωβά των
 παππαδων!» 'Όλη μεγαλόπνοη· το μόνο της σφάλ-
 μα είναι η παραξενιά του Καρντούτση, θέλοντας
 σώνει και καλὰ να σκανταλίση τους άπλους με το
 φεβορό όνομα του Σατανά, με το όνομα αυτό που
 έντυσε μιá φυσιοκρατική παράσταση της ζωής· βρε-
 θήκαν σοβαροί άνθρωποι που δεν του το συγχωρήσαν
 αυτό. Κι άπ' αυτή την άφορμή, και για πολλές
 άλλες αίτιες, άνοιξε ζωηρότατους πόλεμους. Δείχτη-
 κε μέσα σ' αυτούς μαχητής με όιστρο, με κακία,
 με λογική δύναμη, με τσοκανική ζωηράδα στη φρά-
 ση του, ώμη κάποτε και ποτε. Οι πολεμικές του
 διατριβές «Confessioni e battaglie» είναι έρ-
 γο από τα ούσιαστικώτερα της νέας 'Ιταλικής φι-
 λολογίας.

Με τις «Rime Nuove» (1861—1887) φαί-
 νεται πως τράθηξε μπροστά με στερεό βήμα. Μαζί
 με τη μεταμόρφωση που πήραν τα πολιτικά του
 φρονήματα—γι' αυτό πικρά κατηγορήθηκε ο Καρ-
 ντούτσης—μεταμορφώνεται όμοια χαρακτηριστικά
 και το τάλαντό του. 'Η φιλοπατρία του, πάντα
 ζωηρή, γυρίζει τώρα γαληνότερη προς τις μεγάλες
 ένθύμητες που άνασταίνει η 'Ιστορική γη της 'Ιτα-
 λίας. 'Η άντικληρική και ειδωλολάτρισσα όρμη του,
 λιγότερο επιθετική, ξαναπάει τη φαντασία του προς
 τα χαριτωμένα και τα δυνατά έργα του έλληνοκού
 νου, που ύμνολογούν την άγαθωσύνη της Φύσης· έ-
 κει που της σκέψης του της άρείσει κάποιος κομψός
 έπικουρισμός λεπτοχρωματισμένος από μιá μελαγ-
 χολία. 'Ο ποιητής γίνεται πιο πολύ τεχνίτης· από
 τότε που έξουσιάζει πιο πολύ την όρμη του, άφιερ-
 ρώνει περισσότερο καιρό και φροντίδα στη εύρεση της
 τελειωτικής έκφρασης. Τη συμπυκνώνει σε στροφές γε-
 ρά σκαλισμένες σαν άρχαίες μεντάγιες. Ζωηρότατο
 αίσθημα της φύσης και της ζωής, άκόμα και στα
 πιο νεωτερικά σημεία της, συγκίνηση, βαθιά σφρα-
 γισμένη με την προσωπικότητά του, άγνάντια στις
 μεγάλες σελίδες της 'Ιστορίας, άνκζήτηση μιáς μορ-
 φής άριστοκρατικής και όύσκολης, για ν' άντιπράξη

των τελευταίων ρωμαντικών με τους παραμελημέ-
 νους και πεζολόγους στίχους τους, αυτά είναι τα
 χαρακτηριστικά της ποιητικής φυσιογνωμίας που
 καθαρά ξεχωρίζουν στις Rime Nuove, και που
 λαμπρά στερεώνονται στις «Βαρβαρικές 'Οδές» του,
 τυπωμένες σε τρεις σειρές, από τα 1877 ως τα
 1889.

Με τον τίτλο αυτό που πκραξενεύει, ο Καρντού-
 τσης σύνθεσε τις κλασικώτερες όδες του. Πάντα
 καταφρονητής της πατημένης συνήθειας, ξαναπιασε
 τις δοκιμές τις γινόμενες σε παρασμένους αιώνες
 για να περάσουν στην 'Ιταλική γλώσσα οι κανόνες
 της άρχαίας μετρικής, και πρώτος έλυσε, σά νικη-
 τής, το άπελπιστικό πρόβλημα. Παρατώντας το
 τεχνητό άφομοίωμα των τονισμένων και των έτωνων
 του νεώτερου στίχου συλλαβών με τα μακρά και τα
 βραχέα των κλασικών γλωσσών, κατόρθωσε να ανα-
 καλύψη μέσα στους στίχους του 'Οράτιου και του
 Κάτουλλου, διαβάζοντάς τους σαν ένας άκμαθος βάρ-
 βαρος, ένα ρυθμό άποκλειστικά βασισμένο άπάνω
 στη θέση των τόνων και στον αριθμό των συλλαβών,
 ρυθμό που άκοπα τον καταλαβαίνει ο 'Ιταλός. Σύμ-
 φωνα με τη άρχήν τούτη, έγραψε μακρόστιχα ποιή-
 ματα σαπφικά και άλκαϊκά, και σε μέτρα άσκλη-
 πιάδεια, και σ' εξαμέτρους και σε πεντάμετρους,
 μιáς μελωδίας όλως διόλου νεωτεριστικής, με όλα
 τα άρχαία της όνόματα. Και με την όμορφοιά μιáς
 άψεγάδιαστης μορφής συνοφαινεί· εξαίρετα η ούσία
 των έργων αυτών, ποτε δυνατά φυσιοκρατικών με
 θαμστές τοποζωγραφίες, ποτε 'Ιστορικών και ξανα-
 πραστατικών του ρωμικού μεγαλείου, ποτε τωρι-
 νών 'Ιστοριών, σαν το γαριβαλδινό ήρωϊσμό, σαν το
 θάνατο του παιδιού του Ναπολέοντα Γ', και του
 Μαξιμιλιανού του Μεξικού, ποτε πάλε έλαφρότερα
 και ιδιότροπα κομμάτια, περιγραφικά ή έπικούρεια,
 όπου η λατρεία της έλληνικής μορφής άνταμώνεται
 μ' ένα όλως διόλου νεωτερικό ρεαλισμό, η άκόμα
 έμψυχωμένα από δράματα πιο πλατειά και πιο
 βαθιές σημασίας, σαν το ποίημα για το Σέλλεϋ.

Στις ώραιες τούτες όδες, που οι γραμμές τους
 είναι όλο καθαρές, και ο τόνος τους όλο άντρίκειος,
 πρέπει να ζητήσουμε τον κλασικισμό του Καρντού-
 τση. 'Η ποιητική του δε βασίζεται στη μέμηση·
 δεν έμπνέεται ούτε από τους άρχαίους ούτε από τους
 νεώτερους· δάσκαλοί του είναι οι μεγάλοι 'Ιταλοί
 από το Δαντη ως τον 'Αρίόστο και τον Παρίνη,
 και μαζί μ' αυτούς και ξένοι, ο Ούγκώ, ο Σέλλεϋ,
 ο 'Αϊνε, ο Πλάτεν. 'Ομως η άρχαία σκέψη και ο έ-
 θνικός μύθος ταύτιζονται από μόνα τους με τη φυ-
 σική μορφή της φαντασίας του και της εύαισθησίας
 του, που μολαταύτα πολύ νεωτερίζουν· και το αυ-
 τόματο τούτο σφιχτοταίριασμα είναι το κυριώτερο
 μυστικό που κάνει να γοητεύουν όλως διόλου ξεχω-
 ριστά οι στίχοι του. Μολαταύτα η ποίηση τούτη δεν

έχει τίποτε που ν' άρση του πλήθους· περήφανη, κρατιέται μακριά από τους κυνηγούς των ευκολων.

Όλα του τα ποιήματα, από το 1850 ως τα 1900, αποτελούν ένα χοντρό τόμο. Μά οι στίχοι του δεν είναι όλο το έργο. Δεν πρέπει να ξεχνούμε ούτε τον καθηγητή ούτε τον κριτικό.

Από τα 1860 ως τα τελευταία του τα χρόνια ξακουστός έγινε και με τη διδασκαλία της Ιταλικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο της Βονωνίας. Σαράντα χρόνια δεν έπαψε ψηλαφώντας ανάμεσα σε όλες τις μεριές του έμπιστεμένου στις φροντίδες του κύκλου, δημοσιεύοντας κείμενα, αρχαία είτε νέα, με πολυγνώστες και παραστατικούς πρόλογους. Πρώτος δοκίμασε να χαράξη με πλατειές γραμμές, σε μία δυνατή σύνθεση, το φιλολογικό ζετούλιμα της Ιταλίας, από την αρχή ως τον Τάσσο· τα έργα του Δάντη, του Αρίοσπου, του Τάσσου, του Παρίνη, του Μαντσόνι, του Λεοπάρδη, του δόσαν άφορμή σε προσεχτικώτατα ζετασμένες μελέτες. Δεν υπάρχει συγγραφείας και δεν υπάρχει καιρός μέσα στην ιστορία της πατρίδας του που να μην ηύρε κάποια γνώμη του Καρντούτσι, είτε σε λόγο, είτε σε διάλεξη, είτε σε άρθρο, είτε σε μάθημα.

Να κ' ένα από τα περιφημότερα ποιήματα του Καρντούτσι, το «Βοίδι» :

«Σ' άγκυω, πιστό Βοίδι· γλυκό αίσθημα δύναμης και ειρήνης χύνεις μέσα στην καρδιά μου, είτε όταν μεγαλόπρεπο, σαν ζαλαμα, ξαγναντεύεις τους ελεύτερους και καρπερούς κάμπους,

«Είτε όταν ευχαριστημένο στάλιτρι σκύδοντας, βοηθάς το γοργό έργο του ανθρώπου. Σε σπρώχνει και σε κεντάει, κ' έσύ του αποκρίνεται με το ήσυχο γύρισμα των ύπομονετικών σου ματιών.

«Από τα πλατεία σου ύγρα και μαύρα ρουθόνια άχνοςκορπιέται το πνεύμα σου, και σαν περιχαρής ύμνος το μούγκρισμά σου χάνεται στο γαληνό αέρα.

«Και μέσα στην αυστηρή γλυκάδα του γλαυκού σου ματιού καθρεφτίζεται, πλατεία και ήσυχη, της τής πεδιάδας ή της πράσινη σιωπή». Κ.

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στο Βιβλιοπωλείο της Έστιας.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ *

Η αλήθεια είναι· που τρώμαξε ο γιατρός. Για τουτό στοχάστηκε ή πως τη σκοτώνανε τάφεντικά της στη δουλειά, ή πως άδύνατο να μη κατάλαβε ο κ. Αμάρος σε τί κατάσταση βρισκότανε το κορίτσι. Πυελονεφρίτις δεινή, με πυουρία, αίματουρία και χρονική άκράτεια. Το δεξιά της το νεφρί θάτανε γεμάτο άποστήματα, όλο σάπιο, σπυρωτό απόξω, αφανισμένο από την παντοτινή του τη σπυρίαση, γιατί βέβαιο πως θα σπυροβόλουσε. Και δεν έφτανε άφτό, μά παρατήρησε ακόμη ψηλαφώντας πως της είχε φυτρώσει βαθιά μέσα στην ουρήθρα κ' ένα χοντρούτσικο παρασάρκωμα, ένα χταπόδι όπως τώνομάσανε στη Δύση από κάποια μισή και ψέφτικη μορφής αναλογία με το ζώο, παίρνοντας λέξη του Ιπποκράτη που σήμερα άπόκαμε στην ελληνική, άφου χταπόδι θα το πούμε, έχι πολυπόδι. Το παρασάρκωμα

*) Η αρχή του στο 228 φύλλο.

Ο ΑΠΟΚΟΣΜΟΣ

Τάχα που νάνοι ο άπόκόσμος που νειρούμαι να φτάσω; Άλαργινά κι αντίπερα κείθε άπ' τα κορφοβούνια, και κείθε από τα πέλαγα, προς τ' άκρουράνια πέρα βπου το μάτι ρίχεται γοργό να πάη να σώση, φαντάζει μίσ' στα θάμπητα του όνειρου κάποιος κόσμος. Άλαργινά κι αντίπερα, για προς το χαραμέρι, για κάτω στην άπλοχωριά που βσιλεύει ο γήλιος κι όπου τ' άλικοχρώματα με τις παθιάρες ώρες δώθε σφιχταγκαλιάζονται και κείθε άσροφλιούνται, μαγεύτρα χώρα άνοίγεται και την ψυχή μου κράζει. Άλαργινά κι αντίπερα, κατά τ' άγριορουμάνι που κανακεύει το δ βορριάς και που το κρούει το χιόνι, που στα δασά τα στήθια του γλυκοκοιμάει μία λίμνη και που τ' άσημορίγγαρο τη νύχτα έχει κορωνα, σέρνει τ' λαχτάρα μου βολές βολές νου και καρδιά μου. Μήτε μακριά μήτε σιμά, μά κει στη γειτονιά μου φαντάζει ένα παράθυρο με τα μυριστικά του. Όποτε άνοίγει το πουρνό κι όπου κλει το δειλι σε βλέπω ανάμεσα, γλυκιά, και πιά δεν έχω άνάσα, και νοιώθω τ' α δακρυόγελο να τρικυμίζει εντός μου. Κι εντός μου μύρια στόματα σε να μου κρυφολένε πως θαύρω τον άπόκοσμο που νειρούμαι να φτάσω, σε με δεχτής, ποθούσα μου, στην άγκαλιά σου μέσα. Έκει γυρίθς—ω πλάνημα και μάγεμα και δόξα!— όλα τα πάντα άρνιέμαι τα και στη στιγμή άστοχώ τα. Δέ θέλω πιά του ήλιου το φως και τις χορές της πλάσης, δε θέλω τ' άγναντέματα ψηλά άπ' τα κορφοβούνια, δε λαχταρώ το σούρουπο που άνοίγεται ή ψυχή μου, δε λαχταρώ το βράδιασμα που με κοιμάει ο καημός μου. Όλο τον κόσμο άρνιέμαι τον, μίσ' στη ροδαγκαλιά σου, τί έξω γελά μιά άνοιξη, μ' αούτ' μεθ' ένας πόθος, κι' έξω άναβρύζει μία ζωή, μ' αούτ' άναβρύζουν χίλιες..

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

ΑΛΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΨΕΜΑ

Η ΣΤΕΡΝΗ ΑΠΑΠΗ ΤΗΣ ΔΡΟΣΟΥΛΑΣ

Τη λέγανε Δροσιά και Δροσούλα. Σιγά - σιγά τα νιάτα της στραγγίσανε, τα μάτια της βαθούλωσαν άπ' τα δάκρυα της κακοροϊζικής ζωής, το πετό της γέμισε ζαρωματιές, τα μαλλιά της άσπροκιτρίνισαν σε λερωμένο μπαμπάκι, σκίβρωσε το κορμί της κ' ή δροσιά της σβυστηκε. Και τη λέγανε ακόμη Δροσιά και Δροσούλα. Και καθώς έβλεπε κανένας τα κρύα γερατιά και καθώς άκουε τόνομά της, μία διπλή ανατριχίλα περιέχυνε το κορμί του.

Είτανε ογδόντα χρόνων ή Δροσούλα κ' είχε το ένα πόδι της στον τάφο. Μά κι' αν της έλεγε κά-

της προξενούσε την άκράτεια του νερού που δεν την άφινε τη νύχτα να κλείση μάτι. Λοιπόν έπρεπε πρώτα να της βγάλη το χταπόδι, να το ξεβριζώσει αν μπορεί, όπως κι αν είναι, να το κόψη, κ' έπειτα να δη τί γίνεται με το νεφρί.

Περίεργο που όταν ο γιατρός της τα ζήγησε άκρες μέσες, ή Κατινούλα, όσο ντροπαλό κορίτσι κι αν είτανε, ούτε κοκκίνησε ούτε στοχάστηκε τίποτις άκούοντας τον κ. Λανέζο να της μιλή σοβαρά για τέτοια πράματα. Χάρηκε μάλιστα, φως περεχύθηκε στο κιτρινασμένο το πρόσωπό της, τόσο είναι στον άθροπο δυνατός ο πόθος της ζωής! Άφου της τα ζηγουσε, θα πή πως σε να τη γιάτρευε. Και τότες τί να ντρέπεται; Και ποιός το ντρέπεται να ζή; Απτήθηκε μονάχα που το χταπόδι εκείνο—αλήθεια! να κ' ή έχιδνα της Χρύσας!—δεν της τώβγαζε άμέσως ο γιατρός. Θέση στην κλινική δεν είχε. Κ' οι τρεις κρεβάτοκαμάρες πιασμένες. Έπρεπε να προσμένη ώσπου ναδειάση μια. Της έταξε πως έφτύς θα της μνηθή.

Στο σπίτι, ότι που μάθανε για χειρούργους και χειρουρήματα, συχιστήκανε. Θαρρώ πρώτη φορά τότες σε τα μυριστήκε κάτι ο κ. Αντρέας. Πιο σωστό να παραξενεφτή που τώρα μόλις πήγαινε σε

νένας πως θα ξαναγεννηθή και θα ξαναζήσει την ίδια της ζωή, θαβάζε γλήγωρα και το άλλο πόδι της στον λάκκο να μη ξαναϊδή τέτοια ζωή. Γιατί μέσα στα ογδόντα χρόνια της ή Δροσούλα δεν είδε μία καλήν ήμερα. Κι' αν είδε καμμιά, τηνέ ξεχασε.

Δέ γνώρισε ποτέ της καλό, ούτε από άγιους, ούτε από ανθρώπους. Γιατί; Κι' αυτή δεν μπορούσε να καταλάβη. Με τα τουλούμια έκαψε το λάδι στους άγιους και με τα καντάρια τ' άγκιοκέρια. Και στους ανθρώπους είτανε πάντα γλυκομίλητη, καλή και πονετικιά. Γι' αυτό δεν μπορούσε να καταλάβη την έχτρα τους. Μά ούτε ζητούσε να καταλάβη. Έκανε το σταυρό της κ' έλεγε: «Δόξα σοι ο θεός. Μη χειρότερα». Και καθμεέρα είτανε χειρότερα και τρεις χειρότερα.

Όταν παντρεύτηκε, όρφανή κ' έρημη, ένα όμορφο κι' άξιο παλικάρι, είπε πρώτη φορά μέσα της με καμάρι: «Άς μου χαρίση ο Θεός τον καλό μου και να ξεχάσω όλες τις πίκρες μου». Σε να στραβοάκουσε ο Θεός την προσευχή της, μέσα σε δυό χρόνια της τον πήρε, αφήνοντας την χήρα με δυό άνηλικα παιδιά, ένα κοριτσάκι κ' ένα αγόρι. «Δόξα σοι ο Θεός και μη χειρότερα», είπε. Κάθε βράδυ, σαν κοιμίζε τα δυό τα όρφανά της, άναθε το καντύλι στους Άγιους Άναργυρους κ' έλεγε άπομείσα της: «Άγιοι μου Άναργυροι, χαρίστε μου τα δυό μου άγγελούδια και να ξεχάσω όλες μου τις συμφές, να ξεχάσω και τον καλό μου, πουφυγε και μ' άφισε δυό χρονώνε χήρα». Δες και παρακάλεσε τους άγιους όχι να της χαρίσουνε μά να της χωρίσουνε το άγαπημένο ζευγαράκι. Πέντε χρονών πέφτε στο στρώμα το κορίτσι και δεν ξανασηκώνεται. «Δόξα σοι ο Θεός και μη χειρότερα», είπε πάλι ή Δροσούλα. Και άμα στεγνώσανε τα δάκρυά της, πήρε τον μοναχογυιό της στην άγκαλιά και τον πήγε στην εκκλησία, άνήμερα του Άη Στυλιανού, που βαστάει ένα παιδί στην άγκαλιά του και διαφεντέει όλα τα παιδιά της χριστιανωσύνης. Άπίθωσε τον μοναχογυιό της κάτω άπ' την εικόνα, άναψε ένα κερί έσα με το μπόι του στον άγιο και παρακάλεσε γονατιστή: «Άη Στυλιανέ μου, σωτήρα των παιδιών του κόσμου, λυπήσου με κ' έλέησε με. Σου πκραδίνω το μονακικό μου. Βάλε το χεράκι σου άπάνω του, να ζήση και να μεγαλώση, να μοιάση του πατέρα του». Αύτά είπε ή φτωγή ή Δροσούλα, ποτίζοντας με δάκρυα τις πλακές της εκκλησίας. Δες και είπε του άγιου να της πάρη και

χειρούργο, άφου συχνά έξω από τη χειρουργική δεν άπομνήσκει βοήθεια σε τέτοιες άρρώστιες. Μά ταράζεσαι άνήθελά σου, γιατί ένα κόψιμο το βλέπεις και το νοιώθεις, ακόμη κι ά δε σου κόψουνε τίποτις έμένα. Η φαντασία σου πονεί. Όσο δε φαίνεται ο πόνος, πόνος δε μοιάζει. Χρόνο κοντά που την είχανε πλάγι τους και που την έτρωγε από μέσα ή άρρώστια, δεν το παρατήρησανε. Τάπομεσα, τάποβαθά μας, κρυφά με τους άλλους. Άξάφνα ξυπνούσανε για ένα κόψιμο που έσωσε και θα την έσωζε. Καλά που ήρθε ο κ. Αμάρος να τους αναθαρρήνη. Με το γλυκό του και φινό χαμόγελο τους δηγήθηκε—τα πιστεθε ο αγαθός μας ο γιατρός άπαραλλήχτα κατά πως τήλεγε κείνη την ώρα—πως άμα κατάλαβε τί τρέχει, της έδωσε άμέσως συστατικό για το φίλο του τον κ. Λανέζο—τον περίφημο το νεφρολόγο—πως ο κ. Λανέζος του άποκρίθηκε την ίδια μέρα, πως του είπε δά τόσα και τόσα—το χαμόγελό του άκόμη πιο φινό κ' ύπονοητικό—να, πως είναι όλοτελα στη διαθεσή του, πως θα φροντίση και τί λόγος; Στο τέλος αναθαρρήσανε τόντις όλοι τους κ' ή Κατινούλα μαζί, άφου στα χέρια του κ. Λανέζου δεν μπορούσε παρά να γειάνη, όπως το διαβεβαίωνε ο κ. Αμάρος. Τη στιγμή όμως που άπο-

τὸ μοναχικό της καὶ νὰ τὴν ἀφίση ἔρημη καὶ σκοτεινὴ στὸν κόσμον. Μέσα στὸν χρόνον ἀρρώστησε ὁ μοναχογιὸς της καὶ μέσα στὸν χρόνον τὴν ἀφικε καὶ πέταξε ἀπ' τὴν ἀγκαλιά της. «Δόξα σοι ὁ Θεός!» ξαναεἶπε πάλι ἡ Δροσοῦλα, τρελλὴ ἀπ' τὸν καῦμό της καὶ τὰ μάτια της τρέχανε σὰ βρύσες. Δὲν εἶπε πικρὰ: «Μὴ χειρότερα!». Γιατί χειρότερη συμφορὰ δὲν ἦτανε ἄλλη στὸν κόσμον.

Σὰν ἔμεινε μόνη στὸν κόσμον ἡ Δροσοῦλα, κάθε βράδου γονάτιζε μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας, ἔκανε μετάνοιες ἀπάνω σὲ μετάνοιες καὶ παρακαλοῦσε κ' ἔλεγε: «Παναγία μου Παρθένα, πάρε με τώρα νὰ πάω νὰ βρῶ τάγαπημένα μου. Ὁ κόσμος ἔγινε τάφος γιὰ μένα καὶ κόσμος μου εἶνε ὁ τάφος, ποὺ κείτονται τάγαπημένα μου». Ἡ Παναγία τὴν κοίταξε μ' ἕνα γλυκὸ χυμώμελο ἀπ' τὸ ψηλὸ εἰκονοστάσι, σὰ νὰ συμπονοῦσε τὴ συμφορὰ της. Μέρα με τὴ μέρα ἡ Δροσοῦλα περίμενε τὸν θάνατον καὶ κάθε βράδου κλείνοντας τὰ μάτια της, εἶχε τὴν ἐλπίδα, πὼς δὲν θὰ τὴ ξανανοίξῃ πιά. Καὶ κάθε πρωὶ πού ὁ ἥλιος τὴν ξυπνοῦσε, βαρυγκομοῦσε μέσα της κ' ἔλεγε: «Ἀλλοίμονο! Ἐγὼ ἔλεγα πὼς εἶμαι πεθαμένη καὶ πάλι στὸν κόσμον βρίσκομαι». Δὲς καὶ εἶχε παρακαλέσει τὴν Παναγίαν νὰ τὴν ἀφίση κορακοζώητη στὸν κόσμον. Καὶ κορακοζώητη ἔμεινε. Ὅγδοντα χρόνων ἔφτασε, ποτίζοντας τὸ χῶμα μετὰ δάκρυά της, γεμίζοντας τὸν ἀέρα με τοὺς ἀναστεναγμούς της, ὡς πού στερέψανε κ' οἱ βρύσες τῶν ματιῶν της κ' ὡς πού δὲν τῆς ἔμεινε οὔτε πνοὴ ν' ἀναστεναζῇ.

Ἔτσι γύριζε μέσα στὴν πολιτεία, σιμάχτρο καὶ σὺχαιμα, κάτω ἀπ' τὴν ἀπὸνιὰ τ' οὐρανοῦ καὶ μέσ στὴν καταφρόνια τῶν ἀνθρώπων ἡ γριά — Δροσοῦλα. Μέσα στὸ καλύβι της οὔτε καντύλι εἶχε νὰ τῆς φέξῃ — τουλούμια εἶχε κάψει τὸ λαδὶ στοὺς ἀγίους — οὔτε φωτιά νὰ πυρῶθῃ, οὔτε ψυχὴ νὰ τὴν κυττάξῃ. Σιγὰ — σιγὰ καθὼς σκίβρωσε τὸ κορμί της δὲν μπορούσε νὰ σταθῇ στὰ κοκαλιάρικα πόδια της κ' ὅλο ἔγερνε νὰ πέσῃ μετὰ τὰ μούτρα στὸ χῶμα. Μὰ τὸ χῶμα δὲν τὴν ἤθελε. Χίλιες φορές ἔπεσε πρὸς μούτρα στὴ γῆ καὶ χίλιες φορές τὴ σηκώσανε πάλι οἱ διαβάτες. Δὲν εἶχε οὔτε ἕνα ραβδί ν' ἀκουμπήσῃ τὰ γηραιὰ της. Τότε κάποιος τὴ λυπήθηκε, πῆρε ἕνα χοντρὸ κλαδί ἀγριελιά, τὸ πελίκητε, τοῖκοψε καὶ τῆς τὸ χάρισε νὰ σέρνῃ τὸ γέρικο κουράρι της.

Τὸ φτωχικὸ ραβδί ἔμεινε τώρα ὁ μοναχὸς σύντροφος τῆς γριάς — Δροσοῦλας. Δὲν τῆρινε ἀπ' τὸ χέρι

της. Μ' αὐτὸ σερνότανε ἀπάνω στὰ καλδερμία τοῦ νησιοῦ, μ' αὐτὸ χτυποῦσε τίς πόρτες, γυρένοντας τὸ ψυχικὸ τῶν χριστιανῶν, μ' αὐτὸ ἐδίωχνε τὰ μαγικότατα πού χυμοῦσανε νὰ τὴ ξεσχίσουν. Κι' ὅταν ἔπεφτε τὸ βράδυ νὰ κοιμηθῇ τῶραζε πάντοτε στὸ πλάι της, συντροφιά καὶ παρηγοριά της, γιατί δίχως αὐτὸ δὲν μπορούσε νὰ σηκωθῇ ἀπ' τὸ στρώμα. Σιγὰ — σιγὰ τὸ ἀγάπησε σὰν ἄνθρωπον. Σὰν ἄνοιγε τὰ μάτια της, ἡ πρώτη της ματιά ἔπεφτε στὸ ραβδί της, χαϊδευτικὴ καὶ παραπονεμένη. Καὶ τὸ κοκαλιάρικο χέρι της ἀπλωνε λὲς μοναχὸς τοῦ κ' ἔπιανε τὸ ξερὸ ραβδί καὶ τὸ πασπάτευε μέσα στὸ σκοτάδι, σὰν νὰ χαϊδεύε ἀνθρώπινο χέρι. Καὶ τὸ ραβδί πάλι, μολονότι πού εἶτανε ξύλο, φαινότανε νὰ τὴ συμπονᾷ καὶ νὰ τὴ λυπᾷται, περισσότερο ἀπ' τοὺς ἀγίους καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Σιγὰ — σιγὰ σκίβρωσε κ' αὐτὸ, λίγισε καὶ κουλούριασε, σὰ νὰ ἤθελε μοναχὸς τοῦ νὰ γίνῃ πιὸ περιποιητικὸ καὶ νὰ στηρίξῃ πιὸ βολικὰ τὸ σακάτικο κορμὶ τῆς κυρᾶς του. Ἔτσι μίαν ἀνθρώπινη ἀγάπη ἔλεγε πὼς ἔδενε τὸ ξύλο μετὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἡ γριά — Δροσοῦλα μέσα στὴ δυστυχία της ξέχασε μετὰ τὸν καιρὸ ὅλα τάγαπημένα της, πού τῆς πῆρε ὁ χάρος κ' ὁ καιρὸς, κ' εἶχε μόνη παρηγοριά κ' ἐλπίδα τὸ πνευματικὸ ξύλο. Εἶτανε ἡ ὑστερινὴ της ἀγάπη. Μὰ τὰ χεῖλιά της ποτὲ δὲν εἶπανε λόγο ἢ εὐχὴ γιὰ τὸν στερνὸ σύντροφόν της. Φοβότανε μὴν ξυπνήσῃ κανένα πρωὶ καὶ δὲν τὸ βρῇ κοντὰ της.

Ἔτσι μετὰ καιρὸν, ἀφοῦ περᾶσανε ἄλλα δέκα χρόνια ἀκόμα, ξεχασμένη ἀπὸ ἀγίους κ' ἀνθρώπους ἡ γριά — Δροσοῦλα, ἔκλεισε γιὰ πάντα τὰ μάτια της. Ἄνοιξαν ἕνα λάκκο καὶ τὴ βάλανε. Κανένας δὲν ἤξερε πιά πού κείτονται τάγαπημένα της νὰ τὴ βάλουν στὸ πλευρὸ τους, οὔτε κανένας γύρῃ νὰ μάθῃ. Ἐρημὴ κ' ἐδῶ καὶ στὸν ἄλλο κόσμον.

Μέσα στοὺς πεντ' — ἕξ χριστιανούς πού ἀκολουθήσανε τὸ ξόδι της, βρέθηκε κ' ἕνας χωρατατζῆς. «Γιὰ σταθῆτε, βρὲ παιδιά... Τί κάνετε;» εἶπε στοὺς νεκροθάφτες. Οἱ νεκροθάφτες σταμάτησαν καὶ τὸν κοίταξαν στὰ μάτια. Ὁ χωρατατζῆς πῆρε τότε τὸ σκεβρωμένο ραβδί καὶ τῶριξε στὸ λάκκο. «Ἔτσι χωρίζουνε τὰντρόγυνα;» εἶπε γελώντας. Γελάσαν κ' οἱ ἄλλοι. Τὸ ραβδί γλύστησε ἀπαλὰ — ἀπαλὰ κ' ἀκούμπησε στὰ στήθη της. Κι' ἔτσι ἡ Δροσοῦλα ἀναπύστηκε μετὰ τὴ στερῆ της ἀγάπη στὴ ἀγκαλιά της.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ἜΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ
«ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ
ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ»

Ὁ κ. Βικέλας δὲν ἔχει νὰ κάμει τίποτα μ' αὐτὸ τὸ σύλλογον — ἀπλοῦστατα γιατί τὰ βιβλία του, ὅσο καὶ ἂν τὰ ρεκλαμᾷ ὁ ἴδιος κ' ὅσο κ' ἂν τοὺς τὰ προστατεύει ὁ νόμος, ἀφοῦ οὔτε φόρον χαρτιοῦ πλερώνει οὔτε γραμματόσημα, τὰ βιβλία του κάθε ἄλλο παρὰ ὠφέλιμα εἶναι, ὅταν κανένα δὲν μπορούνε νὰ ὠφεληθῶν. Ὁφέλιμα βιβλία εἶναι αὐτὰ πού ἀρχίνασε νὰ βγάξῃ ὁ κτηνίατρος κ. Πέτρος Κωσταντινίδης «πὺρὸν οὐδὲν ἐστὶν ἐξουσίαν, Αὐτοκρατορικὸν, Στρατιωτικὸν, Κτηνιατρικὸν Σχολεῖον τῆς Βιέννης», καθὼς ἔχει γραμμένα στὸ ἐξώφυλλον τοῦ «Ἄλλογογιατροῦ» του.

Γιατί ἔτσι λέγεται τὸ βιβλιαράκι του. «Ὁ Ἄλλογογιατρός» κ' εἶναι γραμμένο στὴ φυσικὴ, τὴ ζωηρὰ καὶ γλώσσα, καὶ πουλιέται τριάντα λεφτὰ καὶ μπορούνε ἔτσι νὰν τὸ διαβάσουν ὅλοι οἱ Ρωμιοὶ καὶ νὰν τὸ νιώσουν καὶ νὰ ὠφεληθῶν ἀπ' αὐτό. Ὁ κ. Κωσταντινίδης μᾶς τάζει στὸ ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου του πὼς ἔχει ἔτοιμα γιὰ τύπωμα

- Τὸν Ἀγελαδάρη
- Τὸν Τσοπάνη
- Τὸ Χαιροδοσκὸ
- Τὰ Πουλερικά μας
- Τὸ Σπουδαγμένο Ἀλμπάνη.

«Ἔχω — γράφει ἀκόμα — καὶ γιὰ τοὺς καλαμαράδες, γεωπόνους, κτηματίας, φοιτητὰς, μαθητὰδες τῶν Γυμνασίων καὶ Λυκείων ἔτοιμον τὸ ΝΕΟ ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΗ, ἕνα ὅμοιον ἐπιστημονικὸν, ὅμως μεγάλον, δευτέρου βιβλίου, πού θὰ πουλιέται 5 δρα. τὸ κομμάτι καὶ θάναί με εἰκόνας καὶ λούσα πολλά».

Δίγινε νὰ κανονίσει τὴ γλώσσα τοῦ κ. Κωσταντινίδης καὶ τὰ βιβλία του δὲ θάχουν κανένα ψεγάδι.

*

Ἄλλο βιβλιαράκι Ὁφέλιμον, ὠφελιμώτατον κ' αὐτὸ, πού μᾶς ἤρθε ἀπὸ τὴν Καλκούτα, εἶναι τὸ ΜΠΑΜΙΑΚΙ Κ' Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΟΥ. Τὸ γράφει ὁ ξενιτευμένος κ' ἡ γλώσσα του κανονικὴ δημοτικὴ, ἂν καὶ μὴ φημερίδα (ἀπὸ κείνες δὲ πού κρίνουνε δίχως νὰ διαβάσουν) τὸ βρῆκε «δίχως ὑπερδημοτικὸς ὁπαδμοῦς» (δημοσιογραφικὸν χαριτολόγημα κ' αὐτό). Κι' ἀπόδειξι, ὁ πρόλογός του, ἢ σωστότερα ἢ ὁμορφὴν ἑομολόγησιν τ' ἴσ' συγγραφεῖα:

«Τὸ βιβλιαράκι αὐτὸ ἀφιερώνω στὴ γλώσσα μας τὴν ἀληθινή, στὴ δημοτικὴν.

«Εἶναι καὶ στὴ δημοτικὴν γραμμένο. Γιατί αὐτὴν ἀναγνωρίζω γιὰ γλώσσα μου πραγματικὴν μετὰ τὸν ἴδιον τρόπον πού ξέρω τὴν Ἑλλάδα μας πατρίδα μου.

χαϊρέτησε τὴν Ἄννα, μόνοι τους οἱ δύο, κούνησε λιγάκι τὸ κεφάλι καὶ μετὰ ὕψος προφυλαχτικὸν συνάμα καὶ σοφοῦστικον, τῆς πείρας τῆς μεγάλης τὸ ὄψος ἐκείνου τὸ μισόσκεπον, τὰναπορατιστικὸν καὶ βαθιόγνωμον πού σου κρυφοδείχνει περισσότερα παρὰ πού ὁ λόγος σου φανερώνει, τῆς μολόγησε πὼς τὸ κάτω κάτω ποιὸς τὸ ξέρε; καὶ τί ἔστ' ἔστ' τὸ δουλικόν.

Μὰ στὰ στήθια μας ἡ ἐλπίδα πάντα ζῇ, καὶ φτάνει, σὰν τραβιέται κάτω στὰ σκοτεινὰ μας τάπομέρια, μὴ σταλιά νὰ ξεπροβάλλῃ, νὰ δῇ μίαν ἀκρὴν τοῦρανοῦ καὶ γίνεταί ὅλη της γαλαζία. Ἀγκαλιά, ἡ καρδιά τῆς Ἄννας τῆς καημένης καὶ χαροκαμένης οὔτε σκοτεινία περισσὴ γινώριζε οὔτε περισσὴ ξεφεγγιά, οὔτε μύθους ἀπελπισίας οὔτε γαλανὲς ἐλπίδες. Ὑστερὶς ἀπὸ τόσους πού ἔχασε, ὕστερὶς ἀπὸ τὸ θάνατον τοῦ ἀνδρός της, ἔμαθε νῆχθ' ἀποκαί γλυκεῖα ὑποταγὴ στοὺς νόμους τῆς εἰμαρμένης, κάποιον ἡμέρη ἀδιαφορία γιὰ τὰ περαστικὰ τοῦ κόσμου. Ἡ συνηθισμένη της ἀφερμαξία, καμωμένη ἀπὸ χίλιους ἀνώτερους λογισμούς, ἀπὸ χίλια θυμητὰ τῆς ζωῆς της, ἀπὸ χίλιους καημούς στὰ σπλάχνα της κοιμισμένους κ' ἀπὸ κάμποσες ἡσυχες χαρὲς τῆς τωρινῆς ὑπαρξῆς της, δὲν τὴν ἀφικε κιάλας νὰ πολυεταξῇ τὰ πράγματα κ' οὔτε τὸ στοχαστικὴ

νὰ ξαναπῇ τοῦ ἀδερφοῦ της τὰ τελεφεταῖα λόγια τοῦ κ. Ἀμάρου. Ὁ κ. Ἀντρέας πάλι πιθανὸν καὶ νὰ μὴν ἔδινε καμὴν προσοχὴν. Ἐκείνου ἡ ἀβρόστια τοῦ ἐργάτανε σὰν κατιτίς ἀτοπο κ' ἄταχτον, σὰν κατιτίς ἀκανόνιστον πού ἔπρεπε νὰ κανονισθῇ καὶ πού τὸ κανονίζανε ἴσκι ἴσκι οἱ γιατροὶ, ὅπως ὁ ἴδιος ἐρμηνεύε καὶ διώριζενε τὰ κείμενα τὰρχαίχ. Τὴν τίχνην τοῦ ὁ καθένας. Σὰν τὸν Πέτρον τὸν ἀπλοϊκόν πού τὴν παραμικρὴν τὴν ἀδιαθεσίαν τὴν θεωροῦσε ξεπεσμένον τοῦ ἀθρώπου, ἔτσι κ' ὁ κ. Ἀντρέας τὴν σωματικὴν μας τὴν ἀνημπορίαν τὴν περνοῦσε γι' ἀδικιολόγητον χάλασμα τῆς πρεπούμενης ἀρμονίας. Σωστὰ τὸ νομίζανε κ' οἱ δύο τους, μὰ γιὰ νὰ πάψῃ μὴ μέρη τὰδίκημα, καλὸ νὰ βοηθᾷ ὁ καθένας τοὺς ἀβρόστους κ' ἀπὸ τώρα, νὰ βοηθᾷ κάποτε καὶ τοὺς γιατρούς.

Μὲ λιγάκι περισσότερη βοήθεια καὶ πιὸ γλήγορην ἀπὸ μέρος τοῦ κ. Ἀντρέα, δὲ θάργουσε μῆνα καὶ παραπάνω ἡ Κατινούλα νὰ βρῇ θέσιν στὴν κλινικὴν τοῦ κ. Λανέζου. Δὲν ἐνέργησε ὅμως κανένας, γιατί ὅλοι τους θαβρόσανε πὼς ἀνάγκη δὲν εἶναι νὰνακατέθουνται ἀπλοὶ σὰν κ' ἀφοῦς ἰδιώτες, στὰ μυστικὰ τῆς γιατροσύνης, καὶ πὼς ὁ γιατρός φροντίζει μοναχὸς τοῦ, μοναχὸς τοῦ σὲ φωνάζει, ἀμα σοῦ τὸ

τάξῃ. Ὡστόσο τὸ Μᾶν, ἀρχιμηνιάτικα, εἶχε πρωτοδεῖ τὸν κ. Λανέζον ἢ Κατινούλα, καὶ μόνο τὸν ἀκόλουθον μῆνα, τέλη τοῦ Θεριστῆ, στὶς εἰκοσι ἕξ, μὴ κεραικὴν τὸ πρωὶ, τὴν πῆγε ἡ Ἄννα μετὰ μᾶξι στὴν κλινικὴν πέρα μερὶκὰ τοῦ ποταμοῦ. Ἡ μέρα γελοῦσε στὸν οὐρανόν. Ἡ Κατινούλα μας ἡ καημένη χαρούμενη σὰν τὸ πουλί. Ἐνοιώθη πὼς γλήγορα θὰ ξανακάμῃ φτερά σὰν καὶ πρῶτα, πὼς γλήγορα καὶ κείνη θὰ ξαναπετάξῃ, θὰ προφτάσῃ στὸ σπῆτι δῶθε κείθε, τραγουδώντας καὶ πηδώντας, ὅλα ὅλα νὰ τὰ νοικοκέρῃ. Τόσο δραστήρια εἶτανε ἀπὸ φυσικὴν της, τόση ἐνέργεια εἶχε μέσα της ἀπὸ παιδί σὰ μάζωνε μετὰ τὸ κρῦν τὰ φύκια στὸν γιάλο ἢ σκουριασμένα καρφὰ στὸ λαγοῦμι τῆς Κερμαρίας, τόσα ἔπαθε κιάλας ἀπὸ τὴν φτώχεια κ' ἀπὸ τὴν ἀφωμίαν, πού διόλου δὲ φοβότανε κοψίματα, χειρουργήματα καὶ χειρουργοῦς, ὅπως σὺνηθα τὰ φέβουνται, τὰ παρατρέμουνε καὶ τὰποφείβουνε πιώτερον ἀπ' ὅλους οἱ μικροὶ κ' ἀγράμματοι, γιατί θαβρόνουν ἢ πὼς θὰ τοὺς σακατέψουν ἢ πὼς δὲ θὰ τοὺς νοιαστοῦνε, ὅπως κ' ὁ Πέτρος δὲν ἤθελε γιὰ νοσοκομείον ἀκούσῃ, καὶ προτοῦ ἀκόμη τοῦ δοθῇ ἄδεια γύρισε σπῆτι, ὅσο κ' ἂν τοῦ παραγγείλανε οἱ γιατροὶ πὼς ἀπαραίτητον γιὰ νὰ καλητερέψῃ νὰ καθῆσθαι τουλάχιστον μῆνα σ' ἕνα θε-

«Γράφοντας αυτό το βιβλιαράκι στη δημοτική βοήθω και την πιτυχιά του. Τέτιες φυλλάδες σ' όλες τις γλώσσες γράφονται σ' απλή γλώσσα. Ο πολὺς κόσμος δασκαλικά λόγια δὲν καταλαβαίνει. Γι' αὐτὸ ἐλπίζω τὰ λίγα αὐτὰ φύλλα νὰ κάμουν τὸ καλὸ πού συλλογίστηκα ὅταν ἀποφάσισα νὰ καταπιαστῶ αὐτὸ τὸ βιβλιαράκι».

Νὰ διαβάσετε τὸ πρῶτο τοῦ κεφάλαιο, ἀμέσως θὰ δεῖτε πόσο ἀπαραίτητο γιὰ κάθε καλλιεργητὴ μπαμπακιοῦ εἶναι τὸ βιβλίον τοῦ Ξενιτεμένου καὶ πόσο ζημιώνεται ὁ τόπος ὅταν τέτια βιβλία γράφονται σὲ γλώσσα πού δὲν τὴν καταλαβαίνει κανείς.

Ὅτα συλλογίζουμαι τὴν «Πλουτολογία» τοῦ Μαρκέτη, τὸν «Ἥλιο καὶ τὸ Φεγγάρι» τοῦ Πάλλη, τὸ «Κρασί» τοῦ Στασινοπούλου, τὸν «Ἀθρόπινο Μπαχανισμὸς» τῆς κ. Παπαδόσκου, τὸ «Χτικὸς» πού θὰ τυπώσῃ μεθαύριο ὁ Φωτιάδης, τὸν «Ἀλλογογιατρός» τοῦ Κωσταντινίδη, τὸ «Μπαμπάκι» τοῦ Ξενιτεμένου κ' ἕνα δυὸ ἀκόμα τέτια βιβλία, ὅταν τὰ συλλογίζουμαι δὲ αὐτὰ φτάνω ἀκοπα σὲ συμπέρασμα πὼς ὑπάρχει πραγματικὰ κάποιος ἀληθινὸς «Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων», ἀδιάφορο ἂν τὰ μέλη τοῦ βρισκονται τὸνα σὲ Λίβερπουλ, τάλλο σὲ τὴν Ἀθήνα, τάλλο σὲ τὴν Καλκούτα, τάλλο σὲ τὴν Πόλη, τάλλο σὲ τὴν Λόντρα, ἀδιάφορο ἂν μεταξὺ τους τὰ περισσότερα δὲ γνωρίζονται, ἀδιάφορο ἂν ὁ Σύλλογος δὲ συνεδριάζει ποτὲς καὶ δὲ γίνονται γιορτὲς καὶ δὲ βγάζει λόγους ὁ Βικέλας καὶ δὲ χαλνοῦν τὸν κόσμον οἱ φημερίδες μὲ τις ρεκλάμες καὶ μὲ τὰ λιβανίσματα.

Ὁ Σύλλογος ὑπάρχει πάντα—ἕνας Σύλλογος μεγάλος, ἀπλωμένος σὲ κάθε γωνιά γις πού ὑπάρχουν Ρωμιοὶ, ὄχι δασκαλοθεμεμένοι κι ἀφιοποτισμένοι. μὰ Ρωμιοὶ μυαλωμένοι πού φωτίζονται ἀπὸ τὴν Ἀλήθεια, καὶ ἀνταμώνονται κάτου ἀπὸ τὸ παραδεισιο γιγαντόδενδρο τῆς Ἰδέας. Ὁ Σύλλογος αὐτὸς θὰ καθαρῖσει καὶ θάνοῖσει μὴ μὲρα τὰ μάτια τοῦ ἔθνους, πού τοῦ τὰ λασπώνουνε σήμερα οἱ διάφοροι Βικέληδες μὲ τὰς Σύλλογους τους.

ΔΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Ἀπὸ τὰ «ΟΝΕΙΡΩΝ ΣΥΝΤΡΙΜΑΤΑ»

...Μὲς σιῶν ὄνειρων μας τοὺς πέπλους τυλιγμένοι, Μονάχα τὸν ἑαυτὸ μας βλέποντας, ὦ ! δρόμε.

Αἰώνια ἀγκυλωμένοι, ἐκεῖ ψηλά νὰ πᾶμε

Πού ἕνα ἄστρο, πῆρ' ἀπὸ τὰ σκότη, μᾶς προσμένει...

9 τοῦ Ὀκτώβρη 1906.

ΛΟΕΓΓΡΙΝ

ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΡΟ

Κι' ὁ ποιητὴς εἶναι παιδί. Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

— Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά καὶ δεῖξέ με σὺ μὲ τὰ φιλιὰ σου, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, καινούριους κόσμους γιομάτους ἠδονῆ, χαρὰ, μεθύσι. Σ' ἔρημο μονοπάτι, πού μονάχα μὴ ἀχτίδα φωτίζει, θαρροῦσα νὰ σ' εὔρω καὶ σ' ἐκραζα μὲ τοῦ στίχου τὸ ρυθμὸ, τοῦ τραγουδιοῦ τὴ χάρη, τὴ γλυκάδα τῆς ῥίμας. Δὲν ἐφάνηκες ὄχι, νὰ μὲ σφίξῃς στὴ μάγισσ' ἀγκαλιά σου, κι' ἀπομένω μονάχα μὲ τὸν Πόθο.

Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή, τώρα πού μοῦ φαίνεται νὰ σὲ ξανοίγω σ' ὅλη τὴν δύνμη τῆς ὁμορφίᾶς σου, σὲ κάθε δροσοστάλαχτο λουλουδί, σὲ κάθε διάφανο ρυάκι, σὲ κάθε κυματοχαιδεμένη ἀμμουδιὰ, σὲ τὸ δέντρο τὴ πρασινομένα φύλλα, σὲ τὸ γελαστὸ στόμα τῆς παρθένας, σὲ τὴν ἀχτίδα τοῦ ἡλίου, σὲ τὴν αὔρα τὸ φύσημα, σὲ τὸ καρδιοχτύπι τῆς ἀγάπης, σὲ τὸ πέταμα τοῦ πουλιοῦ. Νὰ σὲ νοιώσω θέλω μ' ὅλες τις γλυκάδες καὶ τις ἠδονές, μ' ὅλα τὰ φαρμάκια καὶ τοὺς πόνους σου.

Ἀφῆσέ με νὰ γύρω στὴν τρελλή σου ἀγκαλιά, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή. Θέλω τὰ μιλιά σου νὰ στολίσω μ' ἀμάραντο στεφάνι πλεγμένο μὲ τῆς καρδιάς τὴν Ἐλπίδα, τῆς ψυχῆς τὸν Πόθο, τὸ φιλι τῆς Ἀγάπης καὶ δεμένο μὲ τῆς Ἀρμονίας τὸ κλωνάρι. Κάθε λουλουδί κ' ἕνας ὕμνος γιὰ σένα. Δότε μου σὺ μὲ τὸ χέρι σου τὴ λύρα τ' Ὀρφέα, νὰ σὲ ψάλω μὲ λύρα, πού νίκησε τὸ θάνατο κι ἄφησέ με νὰ μεθύσω ἀπ' τὰ φιλιὰ σου κ' ἔτσι νὰ σὲ νοιώσω, ὦ κοσμογεννήτρα Ζωή,

— Στιχοπλέχτη ποιητὴ, μὴ βγῆς ἀπὸ τὴ σκοτεινὸ μονοπάτι, πού μονάχα μὴ ἀχτίδα—ἡ ἀχτίδα τοῦ ὠραίου—φωτίζει. Μὴ θελήσῃς νὰ μὲ γνωρίσῃς καταβάθα, μὴν ποθῆς τῆς Ζωῆς δὲλακίρη τὴν ἀγκαλιά, ἄς μὲ πιστεύῃς μονάχα μὲ χάρες, ὅπως μὲ ποθεῖς, ἄς ὄνειρεύσῃς τις ὁμορφιές μου, ἄς μὲ ξανοίγῃς στῆς φύσης τις γλυκάδες, κ' ἔτσι ἄς μὲ ψάλῃς μὲ τὴ λύρα τῆς ἀλήθειας, γιὰ νὰ νικήσῃς, ὄνειροπλέχτη, τὸ θάνατο.

Μὴ ζητήσῃς ὅμως τὸ μεθύσι τοῦ φιλιοῦ μου· εἶχει πολλὰ φαρμάκια κι' ὁ Ποιητὴς εἶναι παιδί.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

Ὁ ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. χρ. 10.

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κίοςκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια, σὲ τὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸ στὴ Βουλῆ]. Στὸ Βό ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πλερώνεται μὲρ: στὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Φιλανθρωπικοὶ χοροὶ γιὰ τὰ Βασιλόπουλα—Οἱ ξυλοσκίστες—Ταμεῖο αὐτοβοήθειας—Οἱ προγονικὲς σκιὲς στὴ Βουλῆ.

ΑΚΟΥΣΑΜΕ μὴ γνῶμη, καὶ δίχως νὰ ποῖμε ἂν τὴ βροῦμε καλὴ ἢ κακὴ, τὴ δημοσιεύουμε μὲ νὰ συζητηθεῖ σοβαρὰ ἀπὸ κείνους πού μὴ βδομάδα τώρα φάχουνε νὰ βροῦνε ἂν πρέπει νὰ δοθεῖ ἐπιχορήγησι στὰ βασιλόπουλα ἢ ὄχι.

Ἡ γνῶμη πού ἀκούσαμε εἶναι πὼς πρέπει νὰ δοθεῖ αὐτὴ ἢ περιφημὴ ἐπιχορήγησι μὰ ἐπειδὴ τὸ ἔθνος εἶναι φτωχὸ, κ' ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιχορήγησι καὶ αὐτὸ, καλὸ ἴσως νὰ γίνεταί κάθε χρόνο ἕνας χορὸς ἐξαιρετικὸς γιὰ τὰ παιδιὰ καὶ ὅσα χρήματα συναθροῦνται νὰν τοῖς τὰ μοιράζον.

Ἡ ἀξιοπρέπεια δὲ βλάφεται καθόλου, ἀφοῦ γίνονται τόσοι καὶ τόσοι χοροὶ γιὰ ἔθνη καὶ φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς.

ΣΤΟ Πανεπιστήμιον βρισκονται ὅρκετοὶ ξυλοσκίστες. καθὼς πολὺ σωστὰ εἶπε ὁ κ. Δραγούμης στὴ Βουλῆ, τὴν περασμένην Τρίτη. Μὰ θέλαμε ὁ κ. Δραγούμης νὰν τοὺς ἐνομάσει αὐτοὺς τοὺς ξυλοσκίστες ἐνὸν ἕνα καὶ νὰ μὴ μιλήσει ἔτσι γενικὰ, γιὰτὸ σὲ τέτιες σοβαρὲς περιστάσεις οἱ γενικὲς κουβέντες δὲν ἀξίζουν κἀπὶκο παρῶ.

Τὸ κληῖμα τὸ σωστὸ ἔτσι φέρνεται, καὶ ὁ κ. Δραγούμης ὅταν τὸ ξέρει κἀτὸ καλύτερα ἀπὸ μᾶς, γιὰτὸ πάντα ἔσκαμε τώρα, ὅσες φορές καὶ ἂν τίπορῃσαι νὰ ξεσκαιπτε τίποτα, μεταχειρίσθητε ὁλοσπέρφυλα λόγια καὶ ἔχι μισί.

ραπερτήριον, ἔπειτα τρεῖς τέσσερες μῆνες στὴν ἐσχί, ἀέρα καθάριον νάνασαι. Ἀναγάλιαζε τῆς Κατινούλας ἢ καρδιά πού γλύτωνε πᾶλε καὶ ἀπὸ τὸν ἀδερφὸ τῆς καὶ ἀπὸ τὴ νύφη τῆς.

Κάτι καὶ ἀφτό, ἄς ἀρῆσουμε πᾶς πού γιὰ σῖγουρο τὸ εἶχε πὼς θὰ γειάνῃ, καὶ τότες τί τῆς ἔμελε γιὰ Λουίζας καὶ γιὰ Πέτρους; Μήπως δὲν τῆς ἀπόμνησε ἡ Μοιρίτα τῆς ἢ χαδεμένη; Μήπως δὲ θὰ μπορούσε, ἕμα ξανάρθῃ, ἀπὸ τὸ πρῶτ σὲ βράδι, ἀνεμπόδιστα, γιὰ τὴ Μοιρίτα νὰ φροντίξῃ; Μόνον πού τὸ συλλογιότανε, γυαλίκανε ἀπὸ σπιθα χάρας τὰ ματάκια τῆς τὰ μάβρα. Καὶ φαντάσου! Ἰσῖα ἴσα νὰ κ' ἕνα πιττάκι τῆς Μοιρίτας πού τῆς τὸ φέρνουνε στὴν καινούρια τῆς στενοῦτσικη καμερίτσα τῆς κλινικῆς, προτοῦ κοιμηθῇ, ἕνα πιττάκι μὲ δυὸ λόγια γλυκά, μ' ἕνα φιλι, ἄχ! τὸ φῶς μου! Ὅριστε καὶ τὴ δευτέρα, σὲ τὸν ξύπνο, τί νομίζεις; ἕνα τελέγραμμα τοῦ κ. Ἀντρέα—σὰ νὰ ξυπνοῦσε τώρα καὶ ἀφτός—ἕνα τελέγραμμα, καλέ, πού τὸ καταδέχτηκε νὰ τῆς στείλῃ, γιὰ νὰ κάμῃ κουράγιο, λῖε. Τρελλαίνεσαι ἢ δὲν τρελλαίνεσαι, πῆς μου;

Ὅταν μπῆκε στὴ σάλα τῆς χειρουργικῆς ὅπου ἔμελλε νὰ τῆς κόψουνε τὸ περίφημον τὸ χταπόδι, ἀπόρησε ὁ κ. Λανέζος μὲ τὸ πρόσωπὸ τῆς πού φεγγό-

βολοῦσε. Δὲ δισταξε μὴ στυμῶλα, πρόθυρη ἀμέσως, καὶ μιλοῦσε ἀκόμη τοῦ γιατροῦ, σὰ ζύγωσε μὲ τὸ χλοροφόρι νὰ τὴν ἀπιναρκώσῃ καὶ βασιλέψανε τὰ βλέφαρά τῆς.

Δυσκολόπιστο ἢ πικίντυνο δὲν εἶτανε τὸ χειρουργεῖον διόλου. Ἰσως ὅμως καὶ νὰ μὴν ἔγινε ὅπως ἔπρεπε, δηλαδὴ μὲ τὴν χρειαζομένη τὴν προφύλαξη, γιὰτὸ ἀνάγκη καὶ στὰ παραμικρὰ κανεὶς νὰ προσέχῃ. Μπορούσανε νὰ προσμένουνε καὶ εἴκοσι τέσσερες ὥρες παραπάνω. Τὴ νὰ τὰ κρύψουμε, ἀφοῦ γράφουμε γιὰ τὸ καλὸ, ἀφοῦ μὲ τὰ τιποτένια μᾶς μέσα, προσπαθοῦμε καὶ μεις νὰ βοῆ ἢ ἀθρωπος λίγη σωτηρία στὰ ἱστορικά πού δηγοῦμαστε; Ἡ ἀλήθεια ὠφέλιμη πάντα, μάλιστα καὶ ἀπαραίτητη. Τὸ σάββατο, πιθανὸ καὶ τὴν κεριακὴ τὸ πρῶτ, σὰν ἀδιάθετη ἀκόμα ἢ Κατινούλα. Κατόπι ἀπὸ τὸ χειρουργεῖον, τὴ δευτέρα τὰπόγεμα, ξαναεἶδε τὴν ἀδιαθεσία τῆς. Εἶτε ἀπὸ τέτοιο λόγο, εἶτε ἀπὸ τίποτις ἄλλο, φανερώθηκε πῶς ὕστερα πὼς δὲν πέτυχε ὁλότελα τὸ χειρουργεῖον. Κι ὡστόσο τις μέρες πού ἀκολοῦθησαν, δὲν τὴ γνώριζες τὴν Κατινούλα, τόσο ἄλλαξε, τόσο φέγγανε ἀπὸ ὑγεία τὰ κόκκινα τὰ μάγουλά τῆς. Εἶχε κρᾶση ὠραία καὶ ἕμα τὴ βοηθοῦσε, ἕμα ἐβγαζες ἀπὸ τὸν ὄργανισμό τῆς μέσα τὸ

κουκλί χυμὸ πού εἶναι ἕξιο νὰ σταματήσῃ καὶ τὴν πῶς τελειοποιημένη μηχανή, ἕμα τὴν ξαλάφρωνε, ξαναρχίζε τὸ βολῶτὸ τὸ κίνημα τοῦ τάλλαθερτα καὶ τὸ ταχτικὸ! Δὲ βαστιότανε καὶ ἀφτὴ ἀπὸ τὴ χάρα τῆς, γιὰτὸ ἔπαψε μονομιάς ἢ ἀκράτεια ἢ φοβερὴ ἐκείνη πού τὴ βροῦνε κάθε νύχτα. Ἡ Ἄννα πού δὲν ἔφινε μέρα νὰ περᾶσῃ πῆρς νὰ πᾶῃ στὴν κλινικὴ, πού τῆς ἔφερε μὴ δυὸ φορές καὶ τὴ Μοιρίτα, δὲν πιστέβε τὰ μάτια τῆς βλέποντας τέτοιον ἀλλαγὴ. Ὅταν τὰμαθε ὁ κ. Ἀντρέας, πού πληροφορήθηκε καὶ ἀπὸ τὴ δευτέρα, τῆς ἔγραψε καὶ πάλε γραμματάκι νὰ τὴ συχαρῇ. Καὶ πάλε καμαρώσε ἢ Κατινούλα. Αἴ! δὲν εἶτανε, λῖε, καὶ νὰπορήσῃς, τόσο καλὸς εἶναι ὁ ἀφέντης! Τὸ ἔξερε ἢ καημένη καὶ τὸν ἐβωμονοῦσε πού τῆκανε ἀφτό, ὄχι γιὰ λόγου τῆς, μὰ γιὰ τὴν Ὀλία. Τὴν πέμτη, ὁ κ. καθηγητὴς, ἀφοῦ τέλειωσε τὸ μάθημα τοῦ στὴ Σομπόννα, δηλαδὴ δυὸ βήματα δρόμο ἴσα μὲ τὴν Κλινικὴ, καταδέχτηκε μάλιστα νὰ φανῇ ὁ ἴδιος. Ἀλήθεια πού ἔδω καὶ μερικὲς μέρες δὲν ἀδειαζε δὲ δύστυχος. Τὴ δευτέρα, τὴν τρίτη, δυὸ φορές κίολας τὴν τετάρτη, ἀπανωτὲς ὁμιλῆς μὲ τὸν Πέτρο καὶ μὲ τὴ Λουίζα. Ὁ ταχτικὸς ὁ κ. Ἀντρέας ἔβλεπε κάτι ἀλλόκοτα πράματα πού δὲν τὰ χωροῦσε ὁ νοῦς του. Ὁ Πέτρος,

ΟΜΟΡΦΗ ιδέα να γίνει ταμείο αυτοβοηθείας για τους βουλευτάδες μας' οι κακόμοιροι! Καιρός είναι, θαρρούμε, να τους λυπηθεί και το Οικονομικό συσσίτιο και να τους δίνει φαί μισοτιμής.

Ο «Νουμάς» μάλιστα λογαριάζει να νοιώσει και κατάλογο για όσους θέλουν να δώσουν κάτι ώστε να μη ναυαγήσει ή λαμπρή αυτή ιδέα του ταμείου της αυτοβοηθείας.

*

ΝΑ ΓΙΟΡΤΑΣΟΥΜΕ την επέτειο της μάχης του Μαραθώνα! Το πρότεινε αυτό μέσα στη Βουλή ο κ. Παπαμιχαλόπουλος κ' οι βουλευτάδες τ' ακούσαν και δὲ γέλασαν κ' οι φημερίδες τὸ γράψανε σοβαρά, σοβαρότατα, χωρίς ναν τὸ χαρακτηρίσουν, καθώς και τὸ ἀξίζε, ὡς ἀγίαστρευτή προγονότιδα.

Μὰ μήπως ἀπὸ τὴν ἴδια ἀρρώστια δὲν πάσχουν κ' οι φημερίδες μας, κι ὅλο τὸ Ρωμικίκο πέρα πέρα,

Περιμένουμε καμιά μέρα να νάνεβει στὸ βήμα της Βουλῆς ὁ κ. Παπαμιχαλόπουλος ἢ κανένας ἄλλος βουλευτής και νὰ προτείνει νὰ ἐκλέξουμε γιὰ ἀντιπροσώπους μας..... τις σκιές τῶν προγόνων. Καὶ γιατί ὄχι; Ἀφοῦ ψηφίζουν οἱ πεθαμένοι, ὅπως ἀποδείχτηκε μὲ τὴν τελευταία ἐκλογή, γιατί νὰ μὴν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ βάζουν και κάληπη στις ἐκλογές;

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΑΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ (*)

Ἐπειτα ἀπὸ ὅλα αὐτά, ἀφοῦ βλέπετε ὅτι ἀκόμη ὄλοι οἱ ξένοι ὅσοι ἐπ' ἐρχάτων ἀπεφάναντο γνώμη, ὁμοθυμαδὸν κηρύττουν: τὴν ἐθνικὴν σημασίαν τῆς ἀναμορφώσεως και κυροῦσι διὰ τοῦ κύρους των γνώμας και σκέψεις εἰς ἅς και εἰς ἕκαστος ἡμῶν ἤδη εἶχε βαθμηδὸν καταλήξει και ἀποκρυσταλώσει κατὰ τρόπον ἰδραίων και ἀμετακίνητον, ἔρχεσθε σεις και μᾶς χτυπήστε εἰς τὸν πατριωτικὸν μας; Ἀλλὰ μὲ τί δικαίωμα μᾶς κατηγορεῖτε διὰ πλῆρη ἔλλειψιν πατριωτισμοῦ (τὸ ὑπογραμμίζετε ὁ ἴδιος), και δὲν σᾶς τρέμει τὸ χέρι τὴν στιγμὴν ὅπου γράφετε; και δὲν σᾶς σπᾶ ἡ πέννα τὴν στιγμὴν ὅπου χαράσσει τὸ φοβερὸν φέμα; και πῶς ἔρχεσθε νὰ πληγώσετε εἰς τὰ καιριώτατα τῶν αἰσθημάτων του τὸν καθέναν ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι θεωροῦν ἐθνοκτόνον τὸν ἰδικὸν σᾶς πατριωτικὸν τοῦ ἡμετέρου, τοῦ συνελόντι εἰπεῖν; Ποιὸς λοιπὸν θὰ μὲ ἀναγκάσῃ νὰ δείχνω τὴν φιλοπαιδίαν μου διαφορητικᾶ παρὰ ὅπως θέλω, και εἰς ποιὸν ἔδωσα τὸ δικαίωμα νὰ τὴν διαμφισθη-

*) Κοίταξε φύλλα 232 και 233.

τήση; Και ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἰννοεῖ νὰ κάμη τὸν πατριωτικὸν μονοπώλιον ἰδικὸν του και, παίρνοντας ὑφὸς αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ἀποκηρύττει ὅλους ὅσοι δὲν ἔχουν τὰ θολὰ του γυαλιὰ και γυρεύει μὲ ἐφ' ὄπλου λόγχην νὰ τοὺς ἐξορίσῃ ὅλους ἀπὸ τὴν στενὴν του πατρίδα;

Ὅμιλεῖτε περὶ ὑπερμέτρου ἀνεκτικότητος τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας, και μὰ τὴν ἀλήθειαν ἔχετε δίκαιον. Νομίζετε ὅτι εἰς μίαν ἑλληνικὴν, πολιτισμένην κοινωνίαν θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀκούωνται καθημερινῶς λοιδορίαι και ὕβρεις καθὼς ἐκείναι μὲ τὰς ὁποίας ἐγεμίσατε τὸ γράμμα σας, καθὼς ἐκείναι τὰς ὁποίας χρόνια τώρα καθημερινῶς ἀκούομεν; **Η ΨΥΧΗ ΤΩΝ, ΛΕΓΕΤΕ, ΓΕΜΕΙ ΤΑΠΕΙΝΩΝ ΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ, ΠΑΣΧΟΜΕΝ ΤΕΛΕΙΑΝ ΠΟΡΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΙΑΣ.** Λέγετε λέξεις μόνον ἢ ἰννοεῖτε και αἰσθάνεσθε πραγματικῶς ἐκεῖνα ποῦ λέγετε; Θὰ μου τὸ ἐπιτρέψετε πάλι, καθὼς πρὶν, νὰ σᾶς μεταφράσω αὐτὰ ποῦ λέτε εἰς τὴν γλώσσῃν μου. Ρωμαίλκια αὐτὰ θὰ ἐλέγοντο: Ἡ διάνοιά σας ἐγινε πῶρος λίθος, δηλαδή τὸ μυαλό σας ἐγινε σκληρὸ ὡς τὴν πέτρα, κουργούτι τὸ κεφάλι σας ἔχει μέσα ἀέρα, εἶναι νερόδραστο κολοκύθι. Και ξέρετε πρὸς ποίους λέγετε ὅλα αὐτά; ξέρετε ποῖοι εἶναι, ξέρετε πόσοι εἶναι ὅλοι αὐτοί; Και ξέρετε πόσο, πόσο χαμηλότερα βρίσκεστε ἀπὸ ὅλους αὐτούς; Ἐκεῖνος ὁ νέος, ἐκεῖνο τὸ παιδί ποῦ σᾶς ἔγραψα τὰ δροσερὰ και μεγάλα ἐκεῖνα λόγια και σᾶς ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ λάβετε στὸ δευτέρῳ σας γράμμα «φωνὴν Στέντορος», και νὰ διασαλπίζετε ξέρετε πόσα ψηλά βρίσκειται, ξέρετε πόσο μεγαλύτερο ὀρίζοντα ἀπὸ σᾶς ἔχει; ξέρετε πόσας πόσας γενεὰς ἀπέχει ἀπὸ σᾶς;

Ἄχ, εἴμοι, ἀξιώτιμε κύριε, ἀγνοῶ, και μὰ τὸ πέπερι, ἂν πρέπει νὰ θλιβῆται τις δι' ἐκείνους πρὸς οὓς ἀπευθίνεσθε και καθ' ὧν ἐχαλακώθησαν τὰ φερμακωμένα βέλη αὐτὰ, ἢ μήτοι ἢ ἀναγκαιότερον νὰ ἀλλῆ τις διὰ τοὺς ταῦτα περὶ ἐκείνων φρονούντας. Ὡ πόσον θὰ μετανοήτε σεις ὁ ἴδιος, δι' ὅσα οὕτω συλλήθθητε ἐξεστομίσκατε κατὰ ἐπιλέκτων συμπολιτῶν ἡμῶν, ἂν μετὰ ἕνα αἰῶνα ἤδύνκασθε νὰ ἐπανέλθητε. Ποῦ ἀνεῦρεν ὁ κέρως ἐρχάτης ὄχι τοῦ Λογίου ἀλλὰ τοῦ Κερδίου, τὸσῳ πλούσιον λεξιλόγιον; Τί ποιὴν ζητεῖ μείζονα τῆς γνωστῆς, τῆς ἐπιβαλλομένης τοῖς κοινοῖς ἐγκληματίας, τοῖς κικουργοῖς κατὰ τοῦ σώματος; Δηλοῦτε ὅτι αἰσθάνεσθε τὴν ἐσχάτην καταφρόνησιν πρὸς τὸ ἔργον των, τὸ μισρὸν αὐτῶν ἔργον, τὸ ἀνοσιούργημα των. Ἄλλ' ἂν ἐγι-

γνώσκετε οἷα και ἡλικία περιφρόνησις γεννᾶται εἰς τὰ στήθη τῶν ἀγωνιστῶν ἐκείνων οἱ ὅποιοι μάχονται ὑπὲρ ἰδέας, ἦντινα ἡ ἐποχὴ των δὲν δύναται εἶτι νὰ θερμάνῃ ὡς ἔδει μὲ τὸ θάλλπος της, ὑπὲρ ἰδέας τὸσῳ μεγάλης, τὸσῳ ὑψηλῆς, ὡστε ὑμεῖς οἱ ἄλλοι μηδὲ νὰ δύνησθε κἂν νὰ ἀναμετρήσητε τὸ βάθος της, και νὰ προσβλέψητε ἐπὶ τὸ μεγαλεῖόν της. Ἄν ἐγγινώσκετε, σεβαστέ κύριε, τί αἰσθάνεται μέσα του εἰς Σωτηριάδης μετὰ τὴν κατακραυγὴν ἐπὶ τοῖς Ὀρεστιακοῖς, ἂν ἤμπορούσατε νὰ κρυφακούσητε τοὺς παλμούς τῆς καρδίας ἐνὸς Παλαμᾶ και νὰ ἴδητε πόσον αἰσθάνεται ἐκυτὴν μεγάλον, ὑπέροχον, ἀπέναντι τῆς θυμοσφου ἐκείνης και ἀποστεωμένης κοινωνίας, ἦτις τὸν περιστοιχίζει και ἦτις ἀδυνατοῦσα νὰ τὸν παρακολουθήσῃ εἰς τὴν πτήσιν του, εἰς τοὺς ὑψηλοῦς πτερυγισμούς τῆς ψυχῆς του, παρενοχλεῖ μὲ τὰς ἀγρίας της ὠρυγᾶς τὸν τιμημένον ποιητήν, — τὸ διαμάντι τοῦ καινούριου μας Παρνασσοῦ, — ὁ ὅποιος τῆς εἶναι πολὺ μεγάλος, γιὰ τὸν ὁποῖο πραγματικῶς «τὸ σήμερον ἦτανε νωρίς».

Ἀλλὰ ἐγελάστηκα ἰλησμένησα ἐμαυτὸν, ἐπελαθόμην ἐμαυτοῦ. Σᾶς ἐμιλῶ περὶ Παλαμᾶ. Ἀλλὰ ἔχετε ἀναγνώσει ποτὲ τίποτε ἰδικὸν του; ἔχετε φυλομετρήσῃ κἂν τὸ θάνατον Παλλικαρίου; Γινώσκετε τί ἐστὶ Βηλαρᾶς; ἔχετε ἀκούσει τι περὶ Κάλθου; ἔχετε διαβάσει, ἔχετε συγκινηθῆ μὲ τὸν Βελαωρίτη, ὅλοι τους ἀνήκουν στὴν ἐθνικὴ πινακοθήκη μας, τὴν πινακοθήκη τῶν χυδαίων, τῶν ἀπαισίων, τὴν ὁποῖαν ἔδρασε ὁ Σολωμός, ἐπάνω εἰς τὴν λαϊκὴν ὕψην. Ξέρετε πῶς ἐφαντάστηκε τὴν πατρίδα μας ὁ Σολωμός, και ποῖα ἀντίληψις τοῦ ἔδωσε τὴν ὀνομασίαν ἐθνικὸς ποιητής; Σᾶς ἔπεσαν ποτὲ ἀπὸ τὰ χεῖρια οἱ ἄλλοι ἐκεῖνοι στίχοι τοῦ ἐπτανησίου ραφωδοῦ;

Νιώθω γιὰ σὲ πατρίδα σου στὰ στήθη χαλασμοῦ

Τὸν «αἰσθάνεσθε» τὸν «ἐνιώσατε» τὸ «χαλασμοῦ», τὸ χαλασμοῦ κίτον γιὰ τὸν ὁποῖο ὑπάρχει μὴ μεγάλη πατρίδα, και ὁ ὁποῖος συντρίβει κάθε περιττόν; Τὸ ἐνιώσατε ποτὲ και τὸ ἄλλο, ὅτι ὅλοι αὐτοὶ μᾶς ἔνοιζαν τὰ μάτια; ὅτι εἴμεθα και πνευματικὰ παιδιὰ των; ὅτι συνεχίζομεν, ὅτι ἀκολουθοῦμεν τὸν δρόμον των; Και τολμάτε νὰ περιλάβετε και τὰ ἐκλεκτὰ των ὀνόματα, τὰς ἀγίας μορφὰς των, εἰς τὴν ἀγρίαν σας ἐπίθεσιν, εἰς τὸν ἱερόσυλόν σας κλεφτοπόλεμον;

Και ἔπειτα ἀπὸ αὐτὰ ἐν ἀφελεί ἀπλότητι ἐξανίστασθε και ἀγανακτεῖτε διότι κάποιος σας παρετήρησε ὅτι περιττόν νὰ κρύπτεσθε ὀπισθεν τοῦ Κο-

ἀντις νὰκούσῃ τὸ γιατρό και νὰ τραβηχθῆ στὴν ἐξοχή, ὅπου μὲ τὴν ἡσυχία του θὲ βλεπε και πάλαι τὴν ὑγεία, ὡς ποῦ νὰ ξανάρθῃ στὸ Παρίσι, δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ τὸ κουνήσῃ ἀπὸ τὸ σπίτι και χρειάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας ὅλη του τὴ ρητορικὴ γιὰ νὰ τὸν καταπεισῃ. Πῶς μπορεῖ κανεὶς, συλλογιότανε ὁ Ἀντρέας, νὰ τὴν ἀκούσῃ τὸ γιατρό; Γιὰ τὸ καλὸ του τὸ συμβούλευε ὁ γιατρός. Μὰ ὁ Πέτρος ὄρεξη δὲν εἶχε νὰ φύγῃ μὲ δυὸ λόγους, ποῦ παρᾶξεναι κ' οἱ δυὸ Δὲν τοῦ ἔστρεψε νὰ φύγῃ ἀπὸ ἀφοσίωση πρὸς τάφεντικά του, κι ἀδύνατον νὰ πιστέψῃ πῶς θὰ τὸν ξαναπαρῶνε κατόπι. Πρόφραση γυρέβαινε, νὰ τὸν ξεφορτωθῶνε. Και γιατί; Γιατί θὰ τοὺς τὰ πρόφρασε ἡ Κατινούλα, θὰ παραπονέθηκε, κι ἀφτὸς ἀπὸ πείσμα ἴσια ἴσια γύραβε νὰ μείνῃ, γιὰ νὰ τὴ δῆστα μάτια του τὴ σκύλα νὰ ψουήσῃ. Νὰ μῖσος μιά φορά. Μῖσος ἀπὸ μέρος του ἢ ἀπὸ μέρος τῆς Λουίζας; Ποιὸς τὸ ξέρει και ποῖος μπορεῖ νὰ ξεδιαλίσῃ τί γίνετα μέσα σὲ κάτι ἀγροῖς ἀπλοϊκῆς συντροφιάς στες ψυχῆς, ὅπου λὲς και ζοῦνε ἀκόμη συντροφικᾶ κι ἀτόφρα τὸ καθένα, τὰ πιὸ ἀντίθετα πάθη, τὰ πάθη τοῦ ἀρχιγέννητου ἀθρώπου, τοῦ μισοαθρώπου και μισοθηριοῦ; Τὴν κεριακὴ, ὅταν ξεκίνησε ἡ Κατινούλα γιὰ τὴν κλινικὴ τοῦ κ. Λανέζου, λέξη δὲν τῆς εἶπε,

ματιὰ δὲν τῆς χάρισε ὁ Πέτρος τῆς ἀδερφῆς του Ἄς πηγαίνῃ κι ἄς τὴν κόψουνε τὴ βρώμα ποῦ τὰ ζίζει. Ὅτι ποῦ σφάλοιζε πίσω της ἡ πόρτα τῆς ἀλλείας, κατέθηκε στὸ μαγεραῖο, βίχτηκε ἀπᾶνω στὸ τραπέζι μπροῦμυτα μὲ τὰ δυὸ τὰ μπράτσα του ἐκπλωμένα και ἂν ἰλόχουτα στὸ ζῦλο τοῦ τραπέζιου, ἄρχισε νὰ βογγολαίη και νὰ φωνάζῃ πῶς ἄλλος δὲν τὸν ἀγάπησε ποτὲ του ἂν τὴν Κατινούλα!

Μυρίστηκε τίποτις ἀπὸ τὰ φερσίματα τῆς Λουίζας ἢ τὸλεγε κι ἀπὸ μετάνια; Τὸ μῖσος τοῦ τὸ φουσοῦσε ἡ γυναίκα του στὴν καρδιά, τὸ φιλότιμο τὸν ἔβριζε κι ἀπὸ γεννησιμῶ του. Ἐτσι, ἀπὸ ἀγάπη συναμα κι ἀπὸ πείσμα ἤθελε νὰ καθήσῃ, μὲ τάφεντικά, νὰ τὴν ξαναδῆ, κι ἀφτὴ νὰ πεθάνῃ πρὶν ἀφ' ἀφτῶνε.

Ἀναγκάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας νὰ φέρῃ πάλαι τὸν κ. Ἀμάρο, νὰ τοῦ μιλήσῃ. Τοῦ μίλησε γερά. Και δὲν εἶχε ἄδικον νὰ μὴν τοῦ τὰ μασήσῃ ὁ κ. Ἀμάρος, ποῦ στὸν Πέτρο τουλάχιστον δὲ γελάστηκε. Προχωρημένη γενικὴ φουματίωση. Γιὰ νὰ γλυτώσῃ, ἀπαράληττον νὰ φάσῃ τὸ Παρίσι, τὸν ἀέρα τὸν κακὸ και μολεμένο. Τοῦ τὰ σκέπασε λιγάκι μὲ τέτοια λόγια, και μ' ἄλλα δυὸ, ἀποφασιστικᾶ και γλυκά, τὸν ἔπεισε στὸ τέλος ὁ κ. Ἀντρέας, ποῦ τὸ νόμιζε

κίολας μὲ τὰ σωστὰ του πῶς ὁ ἐξοχίτικος ὁ ἀέρας θὰ τονὲ γιατρέψῃ, ἀφοῦ τὸλπιζε κι ὁ κ. Ἀμάρος. Νὰ λοιπὸν ποῦ κι ἀφτὸ μπῆκε σὲ τᾶξῃ. Ἐμπαινε σὲ τᾶξῃ και τῆς Κατινούλας ἡ ἀββώστια. Καταχάρηκε ὁ κ. Ἀντρέας, ἂν πῆγε στὴν κλινικὴ. Σάστισε μὲ τὴν ὄψη της. Τέλειωσε, πάει. Θὰ τῆς κἂμουνε ὑπερρώτερον και δέφτερον χειρουργημα, ποῦ θὰ πετυχη ὅπως πέτυχε και τοῦτο. Χωράτεψε μὲ τὴν Κατινούλα γιὰ τὸ κουράγιο της, ποῦ γύραβε νὰ τῆς κόψουνε τώρα και περισσότερον, τὴ σύστησε φέβγοντας στὴ νοσοκόμα, τῆς κάθισε κ' ἕνα δεκάφραγκο χρυσὸ στὸ χέρι. Ἐνα μονάχα ξέχασε ὁ κ. Ἀντρέας. Δὲν πρόσεξε διόλου σὲ κάτι ποῦ τοῦ ψιθύρισε ἡ νοσοκόμα, πῶς ἴσως καλὸ θὰ τῆς νὰ ζωτήσῃ τὸν κ. Λανέζο γιὰ τὴν ἀββώστη, πῶς τὴν παρασκευὴ δέχεται ἴσια ἴσια βίζιτες, πῶς ἐφκλο δὲν ἔμοιαζε νὰ γίνῃ και δέφτερον χειρουργημα, πῶς ἀρπαξε μιά λέξη ἀπὸ δῶ, μίαν ἀπὸ κεῖ, πῶς ἡ ἐβγενεια τους, ἀναμεταξύ τους, ὁ κ. Λανέζος κι ὁ βοηθὸς του, τίς προᾶλλες, σὰ νὰ λέγανε γιὰ κάποιες περιπλοκῆς τῆς πσελονεφριάς, και τὸ και τό. Μιά στιγμὴ, τοῖτωσε τᾶφτι του ὁ κ. Ἀντρέας. Φοβήθηκε μιά στιγμὴ, μᾶς και κάτι τρέχει. Μὰ ὁ κέρωπος δὲν τᾶρέσει νὰ φοβάται. Βιάζεται μάλιστα νὰ πνίξῃ τὸ φόβον του μὲ σοφίσματα

αὐτὴ καὶ νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν σκιάν του, καὶ θυμώρεις, διότι κάποιος, μὴ τὸν σεβασμὸν ποὺ ἔχει πρὸς τὸν Κοραῆν, σὰ; εἶπε ὅτι: «δὲν θὰ ἔκανε πολλὰ πράματα ἂν δὲν ὑπῆρχαν ἀπὸ τὰ εὐγενικὰ ὄνειρα τοῦ λυτρωμοῦ τοῦ ἔθνους οἱ ἀντρεωμένους καρδιᾶς τῶν γιγάντων τοῦ 21». Καὶ θαυμάζετε ὅτι μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν ποὺ μόλις δέκα δεκαπέντε γνωρίζουν περισσότερον ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου πατριώτου—ὅτι εὐρήθη καὶ κάποιος ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἔχουν καταλάβει, ὅτι μὲ τὸ ἕν ποδὶ ἦτον ὁ Κοραῆς δυστυχῶς βουτηγμένος εἰς τὰς ἰδέας ποὺ ἔχετε καὶ σεῖς, καὶ ἔξω ὑμῶν αὐτῶν ἔρωτάτε, —θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ἔχετε ἀποστηθίσει: τὰ ἔργα του ὄλα. — «'Ἄλλ' ἀφοῦ ὀνειδίζετε (;) αὐτὸν τὸν Κοραῆν τί νὰ εἶπω πλέον ;

Αὐτὸ ἀφορᾷ ἐσᾶς: ἡμεῖς θέλομεν νὰ μάθετε πλέον ὅτι οἱ νέοι φιλόλογοι «οἱ ἐπαγγελλόμενοι» τοῦλάχιστον τοὺς τοιοῦτους, καθὼς τὸσον ὥραϊα τὸ λέγετε καὶ διὰ τοὺς ὁποίους ὑποτίθεται ὅτι θὰ εἶχαν ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ὄλα τὰ ὑψηλά, ὄλα τὰ ἰδανικά, ὄλα τὰ ἰδεώδη», δὲν θὰ διαψεύσουν τὰς δικαίας σας προσδοκίας: τὰ ἔχουν ἀείποτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὄλα (μόνον ποὺ δὲν κάνουν καμιά διάκριση μεταξὺ ἰδανικῶν καὶ ἰδεωδῶν, καθὼς μοῦ φαίνεται ὅτι κάνετε. Οἱ ἀρχαῖοι φιλόλογοι, ἐκ περισσοῦ, δὲν ξέρουν παρὰ τὸ ἰδανικόν, «τὸ ἰδεώδες δὲν ἀνήκει εἰς τὴν ἀθάνατον φωνήν»). Τὸ ἔχουν βάρος εἰς τὴν συνείδησίν των, ὅτι ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγάλους προδρόμους των, ὁ Κοραῆς ἐπῆρε εἰς τὸν λαμὸν του, ἐν μέρει καὶ χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, τρεῖς ὀλοκλήρους γενεάς, ὅτι ἔκαμε τὴν πνευματικὴν ἀκμὴν τῆς ἀγαπημένης του πατρίδος νὰ ἀρροπορήσῃ σημαντικᾶ, καὶ δι' αὐτὸ θεωροῦν ἰδιαιτερόν των καθήκον νὰ ἐργασθῶν πρῶτοι αὐτοὶ, ὥστε ὅσω τὸ δυνατὸν γλιγορώτερα νὰ ἐπουλωθῶν αἱ πληγαὶ τῶν ἐργασίσεων ποὺ δὲν ἐπέτυχαν καὶ νὰ ἀποδείξουν μίαν φορὰν ἀκόμη τὴν ὀρθότητα τοῦ ἀρχαίου λόγιου, ὁ τρόπος καὶ ἰσχύει.

*

Τοῦ κάκου ἀγωνίζεσθε, σεβαστὴ κύριε pour une cause perdue: ὅσω καὶ ὅν σας φαίνεται αὐτὸ ἀδύνατον, σὰς τὸ λέγω μὲ ἀκράδαντον πεποίθησιν, μὲ ἐντελῶς σώας τὰς φρένας, μετὰ πολλῆς συμπαιθείας, μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ.

Πρέπει νὰ εἰσθε νέος, οὕτω τοῦλάχιστον ἤκουσα, καὶ ὅμως μοῦ ἐμπνέετε . . . μὴ γελᾶστε, σεβασμὸν. Δὲν ἤξεύρω καλὰ καλὰ τὸν λόγον, ἀλλὰ θὰ σας εἶπω τί μοῦ φαίνεται.

λογιῶν λογίων, ποὺ δὲν τὰ βλέπει γιὰ σοφίσματα. Ποῦ νὰ ξέρῃ, στοχάστηκε ὁ κ. Ἀντρέας, μιά παλιὰ νοσοκόμα, μιά γυναίκα ποὺ δὲν καταλαβαίνει κίβλας τοὺς ὄρους τῆς γιαντρικῆς; Νὰ μιλήσῃ τοῦ κ. Λανέζου. Μπορεῖ νὰ πειραχθῇ ὁ κ. Ἀμάρος. Ἄφτος μεσολάβησε. Μ' ἀφτόνε εἶχανε συμφωνία καὶ ἀφτός τοὺς ξήγησε ὄλα, πῶς ἅμα ἔβη κατὰλληλη ὄρα, θὰ φροντίσῃ ὁ συνάδερφός του καὶ γιὰ τὸ νεφρί. Μπόσικα. Καὶ ἀπόδειξῃ, πῶς ἡ Κατινούλα εἶναι καλὰ, πολὺ καλὰ. Φαίνεται πιά καὶ ἀπὸ τὸ πρόσωπό της. Ἔτσι καὶ τὸ σωστό.

Λοιπὸν οὔτε ὁ κ. Ἀντρέας, οὔτε ἡ Ἄννα, ποὺ κ' οἱ δύο τοὺς τόσο ἀγαποῦσανε τὴν ἀρρώστη, ἀκόμη δὲν εἶχανε δεῖ ὡς τότες τὸ γιαντρὸ ποὺ τὴ χειρουργήσε, καὶ δὲν τὸ βρῖσκανε παράξενον διόλου μῆτε ὁ ἕνας μῆτε ὁ ἄλλος ποὺ μῆτε πασίκανε νὰ κουβεντιάσουνε μαζί του. Ἡ Κατινούλα ὡστόσο τὸν ἔβλεπε τὸν κ. Λανέζο καὶ τοῦ μιλοῦσε. Ἄκουσε κάμποσα τὸ κορίτσι ἀπὸ τὴ νοσοκόμα ποὺ ἔρχότανε συχνὰ εἰς τὴν κάμερή της, καθότανε, μπάλλονε κάλτσες, ἐπλεκε τὴ ἔρραφτε καὶ μωρολογοῦσε. Ἡ Κατινούλα πάντα τὴν ἴδια κουβέντα, δηλαδὴ γιὰ νεροκοψίματα καὶ τέτοια: τῆς εἶχανε κολλήσει στὸ νοῦ. Ἄμα, λέει, τῆς κόψουνε τὸ νεφρί, τῆς κόψανε καὶ τὴν ἀρ-

Πταίει τὸ γράμμα σας, ἡ γλῶσσά σας, τὸ ὄφος σας, ὁ τρόπος σας, αἱ ἰδέαι σας, ἡ προσωπικότης ποὺ διαγράφεται καὶ διαγιγνώσκεται ὀπίσω ἀπὸ τὰς γραμμὰς σας.

Ἡ τυφλὴ καὶ κάπως γεροντικὴ προσκόλλησις σας εἰς τὸ Παρελθόν, τὸ βλέμμα τὸ μετὰ βαθείας νοσταλγίας ἐστραμμένον πρὸς ὅ,τι παρήλαθε ἀνεπιστρέπτει, τὸ πρὸ τεσσάρων χιλιάδων χρόνων ἡ ἀποκλειστικὴ, ἡ σχεδὸν πείσμων προσήλωσις σας ὀπίσω ἡ τόση λατρεία σας πρὸς τὰς μαρμαρίνους καὶ, μὴ τὸ ἀφθαστον κάλλος των, παγεράς «χαρῖς-σας ἀπθίδας τῆς Τχνάγρας», ἐκεῖ ὅπου θὰ ἤμπορούσατε νὰ ἐρωτευθῆτε τόσες καὶ τόσες ὀλοζώντανες ἰσαξίεις των ἡ ἰδυστροφία, ἴσως ἡ ἀρνησις σας νὰ περιβληθῆτε περιλαίμιον (τί ἐνοεῖτε ἀρά γε; Ὅθ ἤμουν λαϊμοδέτη, κολλάρο ἢ τίποτε ἄλλο; Ὅθ ἤμουν περιεργὸς νὰ κάμω τὴν γνωριμίαν σας ἢ τοῦλάχιστον νὰ σας δῶ. Μοῦ φαίνεται ὅμως καλύτερα νὰ βγάλετε ὄλα καὶ νὰ φορέσῃτε χλαμύδα. Ντύνεστε, λέγουν, μὲ πολὺ chic φαντάζομαι ὅτι θὰ σας πηγαίνει. Ἡ ἀντιπαθεία σας εἰς τὰς τωρινὰς σίτιμα μὲ τὰ πολλὰ πατώματα (ὡς τόσο μοῦ φαίνεται πῶς καὶ σεῖς σ' ἕνα τέτοιον κάθιστε) αὐτὴ τέλος πάντων ἡ ἀρνησις σας νὰ παραδεχθῆτε, θεωρητικῶς, ὅ,τι-δὴποτε νέον. Ἡ ἀκρατος ἐλευθερία, ἡ ἀχαλιναγώγητος γλῶσσα, ἡ μέχρι ἀβδελυγμίας περιφρόνησις μὲ τὴν ὁποῖαν ἀπευθύνεσθε πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴτε καὶ γέροντας εἴτε καὶ νέους, πρὸς τοὺς νεαροὺς, καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον προσφέρεσθε πρὸς τὴν γνώμην ποὺ ἐμῶρφωσαν (δὲν ἤξευρα ὅτι τὸ κύρος τῆς γνώμης ζυγίζεται μὲ τὰ χρόνια: ἂν ἦτον ἔτσι: θὰ ἐτρέχαμε γιὰ τὴ λύση καθὲ ἀπορίας στὸ ἴδρυμα τῆς ὁδοῦ Κηφισοῦς μὲ τὴν προκινθολητικὴν ἐκκλησίαν του) ἡ ὑπερβολικὴ εὐκολία μὲ τὴν ὁποῖαν ἀποκαλύπτετε σκέψεις σας καὶ συνκισθήματα: ὁ τάδε εἶναι ἀνόητος, ὁ δεῖνα εἶναι ἀμαθής, ὁ ἄλλος δὲν ξέρει τί τοῦ γίνεται, ὁ τέταρτος προδότης, ὁ πέμπτος χεῖρόν τι δολοφόνου: τοὺς βδελύσσομαι, ἀποκαλῶ ἀνόητον: αἱ γνώσεις τὰς ὁποίας φαίνεται ὅτι ἔχετε ἀποκομίσει ἐκ τῆς μελέτης τῆς πατρίδος ἱστορίας: αἱ σφοδραὶ ἀντιπαθείαι κατὰ συμπολιτῶν σας καὶ τὰ μορολόγια ἄπὸ τὸν ζῆλον ἐπὶ τῆ ἀπώλειαν των ἢ ἐξάλειψιν ἀπὸ τὴν μνήμην σας τῆς ἐν Εὐρώπῃ διαμονῆς σας, (τοποθετήτε, «ὦ... πῶς νὰ σας χαρακτηρίσω» τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικὴν; Ἄλλὰ ἡ Ἀγγλία τοῦλάχιστον ἀνήκει εἰς τὴν Εὐρώπην). Πάντα ταῦτα, εἴτε δὲ τὸ ζῶν καὶ ἀδιάπτωτον τὸ ἀσφό-

δρα» σας ἐνδιαφέρον διὰ καθὲ νέον ὁ ὁποῖος χάνει ἄδικα τὸν καιρὸν του (εἰς μάτην ἀπόλλυσι τὸν χρόνον του: ἀπατάσθε μόνον ἂν νομίζετε ὅτι ἀπώλετε κανεὶς πέλεκυς, εἰς τὴν εὔρεσιν τοῦ ὁποῖου ἀσχολούμεθα) καὶ ἡ φιλοστοργὸς μέριμνα μετ' ἧς ἀπεφῆνασθε περὶ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα οἱ ἐμοὶ γεννήτορες δαπανῶσιν, μοῦ ἐμποιοῦσι τὴν ἐντύπωσιν ὅτι δὲν ἔχω ἐνώπιόν μου ἀντιπρόσωπον τῆς νέας γενεᾶς, ἀλλὰ τῆς παρελθούσης, τῆς ἤδη ἀπὸ χρόνου ἐν τῇ καθεστηκυίᾳ ἡλικίᾳ διατελούσης.

Ἄν ὅμως πραγματικῶς: αἱ δύο διατριβαὶ ἐγράφησαν ἀπὸ νέον εὐέλπιν, νέον ἀνήκοντα εἰς τὸ νεοσαοῦρον, τὸ ἱερὸν ἔαρ τῆς ἀναγεννωμένης πατρίδος, νέον κεκλημένον νὰ ἐργασθῇ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τοῦ μεγάλου της, τότε, ὡ τότε λυποῦμαι διπλᾶ. Λυποῦμαι διπλᾶ, διότι βλέπω ὅτι παρέλαθε τὴν πατρικὴν κληρονομίαν ἀκτεργάστον, χωρὶς νὰ τὴν καλλιεργήσῃ, χωρὶς νὰ δεικνῆθῃ νὰ ἐξελέγη τι, χωρὶς νὰ σκεφθῇ μόνος του, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ βεβαιωθῇ ὁ ἴδιος διὰ νὰ ἴδῃ τί ὀρθὸν καὶ τί ὄχι, τί πραγματικῶς ὥραϊον καὶ τί ὄχι, ποῦ τὸ ὀφέλιμον καὶ ποῦ τὸ ὀλέθριον: χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ γίνῃ σκαπανεὺς εὐσυνείδητος τῆς αὐριανῆς αἰθρίας: ἀλλὰ ὁ ὑπότις φιλοδοξεῖ νὰ μείνῃ εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν, ἀνθιστάμενος μετὰ κρυγῶν καὶ συρόμενος ἐκὼν ἕκων ἐν τῷ ἐπιτελούμένῳ γοργῶ καὶ βρηπτικῶ θοριάμβῳ.

Καὶ ὅμως, πόσῃ ἀνάγκῃν ἔχει ἡ νέα μας κοινωνία νέων δυνάμεων σκεπτομένων, παραγόντων μὲ σφρίγος καὶ αὐτοβουλίας. Ὡ πόσῃ καλύτερα, ἂν ὀπίσω ἀπὸ τὸ στόμα σας ὠμίλει ἕνας ὁ ὁποῖος εἰργάσθη μόνον καὶ δὲν θὰ ἤδραση πλέον: Ὡ πόσῃ θὰ ἐπεσοιμούσα, ἂν τὰς λέξεις σας αὐτὰς ὑπέγραψεν ἕνας πατέρας καὶ ὄχι: ἕνας γυῖός . . .

Διότι πρέπει καὶ αὐτὸ νὰ λεχθῇ ἐπὶ τέλους: καὶ εἶναι περιττὸν νὰ τὸ κρύπτωμεν, ἀφοῦ τὰ λέγομεν μεταξὺ μας. Ἡ ὑπερβολικὴ δυσκολία μὲ τὴν ὁποῖαν ἡ κοινωνία δέχεται τὴν Ἀναμόρφωσιν: τὰ τεραστικὰ ἐμπόδια πρὸς τὰ ὁποῖα πρέπει αὐτὴ νὰ παλαίσῃ ἐν ἑν ἡ ἀδιάρροια της, ἡ ἀνικανότης της νὰ καταλάβῃ καὶ τὸ ζήτημα, ἡ ἐπιπολαιότης ἢ ὁποῖα ζεσπᾷ καθὲ φορὰν ὅπου τῆς δίδεται ἀφιρμὴ νὰ τὸ πιάσῃ εἰς τὰ χεῖρα της: ἡ ὀπισθοδρομικότης της καὶ ἡ στενοκεφαλιά της, τὰ ὁποῖα κατορθώνουν ὥστε, ἀφοῦ εὐτύχησε νὰ ἔχῃ ἕνα «τιμμημένον σοφόν», ἕνα ἐπιστήμονα τῆς περιωπῆς τοῦ Χατζιδάκη, νὰ ἀκούωνται τριάντα χρόνια, μετὰ τὴν ἐμφάνισίν του, ἑκατὸν δλοκλήρα χρόνια ἀφῶ,

ῥώστια. Νὰ ἡ σωτηρία, καὶ τὸ λαχταροῦσε νὰ σωθῇ γιὰ τὸν ἀγγελὸ της, γιὰ τὴ Μοίριτα ποὺ τὸ γραμματάκι της δὲν τᾶρνε ἀπὸ τὸ προσκέφαλό της. Πῆρε θάρρος ἢ τοῦλάχιστον γιὰ νὰ μὴ δεῖξῃ πῶς δὲν ἔχει, γιὰ τὸ κοσμάκης δὲν τολμᾷ καὶ πολλὰ νὰ ξεστομίσῃ μπροστὰ σ' ἕναν ἐξοχώτατο, μάνι μάνι μιά μέρα, δειλοθάραξ, πεταχτά, τὸν παρακάλεσε νὰ τῆς τὸ βγάλῃ τὸ νεφρί της τὸ καταραμένο καὶ πῶς εἶναι σίγουρη τότες πῶς θὰ γειάνῃ.

Χαμογέλασε ὁ γιαντρὸς, μὰ σὰ νὰ μισοσούφρωσε καὶ τὰ φρύδια. Τοῦ ξανάκαμε λόγο. Τῆς ἀποκρίθηκε πῶς βέβαια καὶ γιὰ τὴν νὰ μὴ γίνῃ κατόπι; Πιὸ βέβαιο ἐμοίαζε ὅμως πῶς ὁ γιαντρὸς καμιά ὄρεξη δὲν εἶχε γιὰ τέτοιες δουλειᾶς. Τί ἀκολούθησε καὶ τί τὸν ἐβαστούσε; Μῆπως ἐπίασε τίποτις ἑμιλίες μὲ τὸν κ. Ἀμάρο; Μῆπως τοῦ ἀνακοίνωσε ὁ κ. Ἀμάρος τὴν διάγνωσίν του τὴν περίφημην γιὰ τὸ φυματίωμα τοῦ νεφριοῦ; Ἐνα μῆνα ποὺ ἔπρεπε ἡ Κατινούλα νὰ προσμένῃ ὡς ποῦ νὰ τὴν παραλάβουνε εἰς τὴν κλινικὴν, ἐνοεῖται: πῶς καιρὸς δὲν τοὺς ἔλειψε τοὺς συναδέρφους νὰ τὰ ποῦνε. Ὁ κ. Ἀμάρος, τώρα μάλιστα μὲ τὴν πλεμονιά τοῦ Πέτρου, τάπορᾶσσε νέντα σκέττα πῶς τὰ ἴδια κ' ἡ ἀδερφή του. Ἡ διάγνωσις ὅμως ἀφτῆ ἔφερνε κακὴ συνέπειαν, ἐπειδὴ ὅταν εἶναι

χτικιασμένο ἢ σὴν ποὺ λένε φυματιασμένο τὸ νεφρί. δὲ φελλᾷ χειρουργηθῇ καὶ ὁ ἄρρωστος ἀπομνήσκῃ ξερός. Διῶναι λίγο λίγο ἢ κάποτε πεθαίνει καὶ εἰς τὴ στιγμῇ. Ὁ κ. Λανέζος, φυματίωση δὲ διαγνωστικῆ-ψε τὴν πρώτη φορὰ ποὺ ζήτησε τὴν Κατινούλα. Τώρα ἴσως καὶ νὰ φοβότανε. Τὸ χρέος του, καὶ, μὰ ὄχι καὶ παραπάνω ἀπὸ τὸ χρέος. Τὸ εἶπαμε δὲ ἔνοεῖται πῶς ἂν τότες εἶτανε τὰ πράματα ὅπως τὰ νόμιζε ὁ κ. Ἀμάρος, καὶ μὲ χειρουργηθῇ, καὶ δίχως χειρουργηθῇ, πάντα ἡ ἄρρωστη χαμένη. Ὅσο θέλει, μὰ τοῦλάχιστον δὲ θάφταιγε ὁ γιαντρὸς, δηλαδὴ δὲ θὰ τὴ σκότωνε τὸ χειρουργηθῇ. Τὸ χρέος του ἀφτό, ἀμέσως νὰ τὴ χειρουργήσῃ. Μὰ τὸ χρέος του φαίνεται πῶς δὲν τοῦ σύφερνε τότες νὰ τὸ καταλάβῃ.

Μπορεῖ πάλε καὶ νὰ μὴν ἤξερε ὁ ἄρρωστος τί νὰ κάμῃ. Ὁδηγίης ποῖός νὰ τοῦ δώτῃ; Σὲ φωνάζουνε ἄξαφνα σ' ἕνα ἀρρώστου: πᾶς σίτιμα του συναγρικίσει ἢ μὲ τὸν πατέρα του ἢ μὲ τὸ γιῶ του, μ' ἕνα λόγο, μὲ τοὺς δικούς του. Ἐδῶ τίποτα! Δὲν ἀξιώθηκε νὰ δῇ οὔτε τάφεντικά τοῦ δουλικού. Κέρη του δὲν εἶτανε. Ἄς κοπιᾶσουνε κ' ἡ ἐβγενιά τους. Τόσο παράξενον τοῦ φάνηκε νὰ μὴ ζυγώσῃ κανεὶς στὸ σπουδαστήρι του, ποὺ ῥώτησε κίβλας μιά μέρχ

του ἡ γλωσσολογία ἔγινε ἐπιστήμη, ὑβρίεις κατὰ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, λόγοι καὶ θεωρίαι ἱκαναὶ νὰ σηκώσουν τὰς τρίχας κάθε ἀκροῦ δακτύλου ἀφαμένου τῆς γλωσσολογίας· τὸ πείσμα τῆς τέλους καὶ ἡ πανηγυρική τῆς ἀδυναμία νὰ ἀρθῆ ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ἀποψιν καὶ ἀντίληψιν τοῦ Χατζηδάκη, νὰ πεισθῆ εἰς ὅσα λέγει αὐτὸς τέλος πάντων, ἂν ὄχι εἰς ὅσα ξεροκοπανίζουν εἴκοσι χρόνια τώρα ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους πολεμεῖ, ὅλα αὐτὰ προδίδουν μίαν γενικωτέρην ἐπιπολαιότητα, δείχνουν μίαν βχυτέραν σαπίλα.

Διότι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ συζήτησις διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία τὴν γεννᾷ· αὐτὴ ἀπλῶς κάμνει· νὰ ἐκδηλωθῆ κάτι, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀτόμου, εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς κοινωνίας. Δὲν εἶναι καλὸν οὐσιαστικὸν διὰ τὸ ποῖον, τὸ πνευματικὸν ὕφος, τὸν πολιτισμὸν τῆς κοινωνίας ἐκείνης, οὔτε εὐόωων σημείων δι' ἕνα εὐελπί· μέλλον τῆς, ἂν τόσῳ σιγᾷ κατορθώη νὰ ἐννοήσῃ καὶ νὰ ἀσπασθῆ τὴν ἐνδεικνυμένην λύσιν τοῦ ζωτικωτάτου ζητήματός τῆς. Αἱ συχνόπυκνοι φωναί, καὶ διαμαρτυρία· ποῦ κάθε τόσῳ ἀκούονται ἐναντίον ἐκείνων ὅσοι ἐπιχειροῦν νὰ προαγάγουν τὴν λύσιν, διεγείρει φόβους ὅτι ἡ κοινωνία αὐτὴ ἡ ὁποία τόσα ἀφθονα μέλη αὐτοῦ τοῦ εἶδους ἐγκλείει εἰς τοὺς κόλπους τῆς, δὲν θὰ εἴμπορῆ νὰ λύσῃ πρεπόντως οὔτε ἄλλα κοινωνικὰ ἢ ἐθνικὰ ζητήματα, ὅπου ἀπαιτεῖται ἀρνήσις πλανῶν καὶ προλήψεων τοῦ παρελθόντος, ἐταστικὸν καὶ βαθύ βλέμμα πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ μέλλοντος, ἐπιμελεστάτη στάθμισις ὄλων τῶν παραγόντων, εἰ ὁποῖοι ἀπεργάζονται τὸ παρόν.

Ἀκόμη πρὸ μερικῶν μηνῶν μᾶς εἶπε ἕνας Γερμανὸς νεσελληνοστῆς, ἀπὸ τὴν Λειψία, ὁ Karl Dieterich· ἡ ἀντίστασις τῆς κοινῆς γνώμης, ἡ συντρίβουσα δύναμις τῆς παραδόσεως δείχνουν τὸν μεσαιῶνα ποῦ βασιλεύει ἀκόμη, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον εἴμεθα βουτηγμένοι· «καὶ ξεχωρίζεται συνθῆκαι εἰς τὰς ὁποίας ζητοῦμεν νὰ τοποθετηθῶμεν εἶναι συμπτώματα ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς σαπίλας».

Μὲ φρίκην «μὲ ψυχικὴν ὀδύνην» ἀναλογιζόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅλα αὐτὰ. Μᾶς παρηγορεῖ μόνη ἡ ἰδέα ὅτι ὁ χρόνος, μᾶς μετὰ τὰς ὀδυνηρὰς πικρὰς γενεάς, θὰ ἠμπορήσῃ νὰ σαρώσῃ ὅτι εἶναι δυνατόν, καὶ ἡ ἰδέα ὅτι μίαν νείαν ἀγωγήν θὰ μᾶς δώσῃ καὶ δυνατώτερον μυαλό. Κάθε φίλος τῶν Ἑλλήνων, εἶπε πρὸ μερικῶν ἀκόμη ἐβδομάδων ὁ Τούμπ, πρέπει νὰ

τὸ ὁμολογήσῃ· ἡ πνευματικὴ ξεραῖλα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς καθαρειούσεως. Αὐτὰ μᾶς δίδουν ἐλπίδα· εἰδεμὴ θὰ ἔπρεπε ὄχι νὰ μεταβῶμεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς ὡμῶν, ὑπακούοντες εἰς τὰς εἰσηγήσεις σας, ἀλλὰ νὰ αὐτοκτονήσωμεν.

Ὅπως ποτ' ἂν ἦ ἄς τὸ ἀφήσωμεν πλέον, ἀφοῦ ἀμφότεροι ὑπεσχέθημεν νὰ μὴ εἰσελθῶμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ βραχεῖα αὕτη συνάντησίς μας δὲν ἔβλαψε. Ἡ ψυχικὴ ὀδύνη εἰς τὴν ὁποίαν σὺς ἐβύθισαν αἱ ὀλίγαι λέξεις ἄς τις σὰς κατεχώρισαν ἐν τῷ «Νέῳ Ἀστεῖ» ἔσχε καὶ τὴν καλὴν αὐτῆς ἀποψιν.

Μολοντί δ' ἀπίφυγα νὰ σὰς ὁμιλήσω περὶ τῶν βλέψεων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως, μολοντί οὔτε κἄν κολακεύομαι ὅτι σὰς ἐκέντησα ἔστω καὶ ἐλάχιστον τὴν ὄρεξιν νὰ ἐνδιενεχθῆτε κάπως περισσότερο περὶ τοῦ ζητήματος ἢ καὶ ἀσχοληθῆτε βαθύτερον, σὰς εὐγνωμονῶ (μὲ τὴν καινούργια σημασία) διότι μοῦ ἐδώσατε τὴν ἀφορμὴν νὰ εἴπω ἐκ μέρους ὄλων τῶν ὁπαδῶν τῆς Μεταρρυθμίσεως εἰς σὺς καὶ τοὺς ἄλλους οἱ ὁποῖοι ἀναγινώσκοντες τὰ γραφόμενά σας θὰ εἶπαν μὲ κίνημα ἀνακουφίσεως «καλὰ τὰ λέει, τὸ εἶχαν παρακάνει ἐπὶ τέλους, τοὺς χρειάζεσαι», νὰ εἴπω μερικὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ εἶχον λεχθῆ, καὶ τὰ ὁποῖα καλὸν εἶναι νὰ λεχθῶσι ἀπαξ διὰ παντός.

Ὁ λάφυγξ μου ὅμως ἐξηράνθη ἐν τῷ μεταξύ· ἡ χεὶρ μου ἠμωδίσασε. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε λοιπὸν νὰ ξεναχυρίσω στὴν γλώσσά μου. Θέλω νὰ σὰς μιλήσω ἀπὸ τὴν καρδίαν μου καὶ—μὲ κίνδυνον νὰ σὰς φανῆ πάλιν ἡ γλώσσά μου ἀνόητος—προτιμῶ νὰ σὰς τὰ πῶ περισσότερο ρωμαϊκά καὶ ἤττιν εἰς τὴν ἀθανάτου γλώσσαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι γιὰ τὰ δόντια μου.

Δὲν ἔχομε τὴν παραμικρὴ διάθεσιν νὰ σὰς κάνομε—ἐνοῦ τὴν παλιὰ γενεά—νὰ ἀλλάξτε γνώμη ξέρομε, τὸ εἶδαμε, ὅτι καὶ ἐν τῷ δοκιμάσωμε, εἶναι χαμένος καιρὸς· σχεδὸν εὐκολώτερον ἀπὸ αὐτὸ μοῦ φαίνεται πῶς θὰ ἦτον νὰ γράψετε ἐσεῖς στὴν γλώσσά σας μίαν καινούργια Ἀντιγόνη ἢ ἐνὸν καινούργιο Κρίτωναν σὰν τὸν Πλάτωναν ποῦ τόσο πολὺ—καὶ μὲ τὸ δίκιον σας—θαυμάζετε. Ἐσεῖς οἱ ἴδιοι μὲ τις ἰδέες ποῦ ἔχετε καὶ τις γλωσσικὰς νεφελοκοκκυγίας ἀπὸ τις ὁποῖας ξεκινᾶτε, μᾶς ἀποκλείετε κάθε τρόπο, τινάζετε στὸν ἀέρα κάθε γροφάρα ποῦ θὰ μπορούσε νὰ μᾶς συνάψῃ.

Ἐτέλειωσε. Ἡ συνεννόησις μεταξύ μας δὲν εἶναι δυνατή. Δὲν ὑπάρχει οὔτε ἕνα σημεῖον ἐ-

παφῆς. Ζοῦμε καὶ οἱ δύο στὴν πόλιν τῆς Παλλάδος—καθὼς τόσο ὠραῖα τὸ λέτε—ἀλλὰ ζοῦμε σὲ δύο κόσμους τόσο διαφορετικοὺς, τόσο ξένους ὥστε νὰ μὴ ἐννοοῦμαστε· τόσο διαφορετικὰ μάτια καὶ αὐτιά ἔχομε, τόσο ἀλλιῶτικα αἰσθανόμαστε, τόσο ἀλλιῶτικες σκέψεις ἔχομε, ὥστε ὁ ἕνας βλέπει τὸν ἄλλο σὰν οὐρανοκατέβατο καὶ ἀπορῶ πῶς γίνονται νὰ βρίσκονται τέτοιοι ἄνθρωποι κάτω ἀπὸ τὸν ἴδιον ἥλιο.

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

ΜΑΝΩΛΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

ἈΦΤΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

Μία τρίχα δὲν ἐχάρηκεν ὁ ἔρμος μαλλιάρης, Μὰ ὄντας ὁ χάρος ἔφτανε, μίαν νύχτην εἶχε προστάση Διαβάτες, εὐχρηστέ του, ἔς εἶναι καὶ νεκρὸς — Πόσο ἂν τ' ἀκούσῃ, θὰ χαρῆ-τίς τρίχης νὰ χιλιάσῃ.

ΝΙΚΟΛΟΣ Γ.

Ἡ Κοινὴ Γνώμη

ἈΔΗΘΕΙΕΣ

Λεβ... 2.2.907

Φίλιπτε,

Πολὺ εὐχαριστήθηκα μὲ τὸν «Hellenic herald» Νο 3 ποῦ μοῦ ἔστειλες· ἕνα τέτοιο φύλλο ἔπρεπε ἀπὸ πολὺ πρὶν νὰ τὸ ἔχομε, μὰ καλλίον ἀργὰ παρά ποτὲς. Ὅλα τ' ἄρθρα του εἶναι γραμμικὰ σωστά καὶ φρόνιμα καὶ ὅτι ἄλλο δημοσιεύεται μέσα εἶναι καλοδιαλεγμένο γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ φύλλου. Ξεχωριστὴ ἐντύπωση μοῦ κάμει τὸ ἄρθρον «The Albanian question», γραμμικὸν, καὶ δὲ γελιέμαι, ἀπ' τὸν ἑλληνοαλβανικὴν ποῦ ξέρουμε. Εἶμαι συμωνότατος μὲ τὴν γνώμη σου, ὅτι ἡ Ἑλλάδα πρέπει νὰ καλλιᾶσῃ τοὺς Ἀλβανίτες, χωρὶς νὰ ζητᾷ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ ἐθνισμὸ καὶ γλώσσα. γιὰ νὰ σταθῆ πρὸς στήρεα ἐναντικὸν στὸν Σλαβισμό. Ἄς γίνῃ ὁ ἀρχηγὸς τους καὶ προστάτης καὶ ἄς τους βοηθήσῃ νὰ ὀργανωθοῦν σ' ἐλεύθερον ἔθνος καὶ νὰ μπουὶν στοῦ πολιτισμοῦ τὸ δρόμο, καὶ ὕστερα, ἀφοῦ ἴδῃ πρῶτα πῶς ἔγινε ἡ καρδιά τους ἑλληνική, ἂν μπορῆ ἄς τοὺς μαθῇ ἀκόμη καὶ τοῦ Θεουκιδίδου τὴ γλώσσα. Ὁ Ρήγας ποῦ κήρυχνε τὴ Λευτερίαν γιὰ ὅλα τὰ ὑπόδουλα στοὺς τούρκους ἔθνη καὶ γιὰ τοὺς ἰδίους τοὺς τούρκους καὶ

τὸν κ. Ἀμάρο γιὰ κάθε ἀπαντεχοῦμενο καὶ ἂν ποτὲς γίνῃ τὸ νεφροκόψιμο.

— «Ποῖος θὰ πλερώσῃ τὰ ἔξοδα ; » Ἴσως νὰ τὸ συλλογίστηκε πάλιν καὶ τοῦτο, ἴσως γιὰ τοῦτο νὰ μὴν ἔκαμε καὶ τίποτα, ἴσως γιὰ τοῦτο νὰ μὴν εἶδε τὸ χρέος του, ποῖο εἶτανε. Ἴσως ὅμως καὶ νὰ μὴν τὸ καταλάβῃ πῶς ἔχει δὲν ἔχει, ἀπαραίτητο νὰ ἐνεργήσῃ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως. Θὰ τὰ ταίριαζε μὲ τὸ νοῦ του ἀπαράλλαχτα σὰν τὸν κ. Ἀντρέα. Ἡ ἀρρώγη καλὰ, πολὺ καλὰ. Πέτυχε τὸ ἕνα· τί γυρίζεις ἄλλο ; Φρόνιμη ἀρχή, δὲ σου λέω, μὰ πρέπει πρῶτα νὰ πετύχῃς στάληθεια.

Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, γιὰτὶ μέσα τῆς τὴν ἔτρωγε κάποιος καημὸς, χαροῦμένη γύρισε ἡ Κατινούλα στὰ φεντικὰ τῆς, τὴν παρασκευῆ τὰ πόγγεμα, πρῶτη τοῦ Ἀλωνάρη. Τὸ καημὸν τὸ Μοιριτούλι κόντεψε νὰ λωλαθῆ, ποῦ δὲ ζοῦσε χωρὶς τὴν νταντὰ τῆς τὴ χαδεμένην. Τὴν καμαρώνανε ὅλοι γιὰ τὰ κόκκινὰ τῆς τὰ μάγουλα, γιὰ τὴν καλὴν τῆς τὴν ὄψη. Καμάρωνε καὶ ἡ Κατινούλα, ποῦ μόλις πάτησε σπῆτι καὶ ἀρχισε νὰ δουλέθῃ, ἐπειδὴ καὶ τῆς φαινότανε τὸ σπῆτι ἀλάκαιρο ἀμελημένο, ἀπαστρο, χάλια. Συγύρισε τὴν κάμαρα τῆς Ἄνας καὶ τοῦ κ. Ἀντρέα,

ἔστρωσε τὰ κρεβάτια. Κάπου κάπου ὅμως καθότανε ἡ ἀκκουμποῦσε πουθενὰ σ' ἕνα ἐπιπλο, νάνασάνη. Τὸ βράδυ, σεβίρισε στὸ τραπέζι. Κουρασμένη λιγάκι. Ἄμει, τί ; Ἐτσι, ἐφτός, νὰ γειάνῃ ; Ὁ πέρσῃ. Κ' ἴδια δὲν πρόσεξε. Πιὸ κουρασμένη τὴν ἄλλη μέρα. Σάστισε. Τὴν τρίτην, πέντε τοῦ Ἀλωνάρη, κρεβατωθῆκε μὲ τὴ θερμῇ.

Δὲ χωράτεθε ἡ ἔχιδνα τῆς Χρῦσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η'.

Ὁ Σοφοκλῆς.

Ὁ Σοφοκλῆς σκόλαζε. Κλεισμένο τὸ βιβλίον καὶ ὁ καθηγητὴς προετοιμαζότανε νὰ φύγῃ γιὰ τὸ ποθητό του τὸ Χαμονοκόρφι, ἐκεῖ νὰ ἐργασθῆ μὲ τὴν ἡσυχία τοῦ πᾶλο τὸ καλοκαίρι. Προτοῦ φύγῃ ὅμως, εἶχε κάμποσα νὰ βάλῃ σὲ τάξην καὶ βιαζότανε. Ἡ Ἀκαδημία, ὁ Πέτρος, ἡ ἀρρώστια τῆς Κατινούλας—ὄχι δὲ καὶ τόσο, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια—ὅπως καὶ ἂν εἶναι, τὸ ἕνα ἢ τὸ ἄλλο τὸν ἀργοπορήσανε τὸ χειμῶνα, καὶ τώρα μόλις πρόφτανε. Τὸ βιβλιοδέτη του πρόσμενε καὶ ἔπρεπε νὰ τοῦ παραδώσῃ κάθε τόμο, κάθε περιοδικό, κάθε φημερί-

δα—τίς φύλαγε καὶ δάφτες—μ' ἕνα χαρτάκι χωριστό γιὰ τὸ καθένα, ὡς καὶ γιὰ τὴν παραμικρὴ φυλλαδούλα, σημειώνοντας στὸ χαρτάκι τὸν τίτλον, τὸ χρώμα, τὸ εἶδος τοῦ πεττιοῦ καὶ τὴν τιμὴν, ποῦ συμφωνήσανε καὶ τὴ γνώριζε ἀπὸ τὸ μέγεθος. Ἀγόρασε κείνη τὴ χρονιά ἕνα βιβλίον βιβλία· συνθῆκαι καὶ τὰγόραζε τὸ Πάσκα. Στοιχαστήκανε ἀπὸ τότες ἄδετα χάρμου, γιὰτὶ ὅσο δὲν εἶτανε δεμένα, δὲν τὰ ριλιξενούσε στὰ βιβλία τῆς βιβλιοθήκης του, μήτε μπορούσε νὰ τὰ βλέπῃ ἔτσι, γυμνά, κουρελλιασμένα καὶ ἀταχτα. Φαντάσου. Λοιπὸν τί καημὸς ποῦ ἀπὸ τὸ Πάσκα κοιτόντανε κακορίζικα καὶ ἄντυτα στὸ λαμπρὸ τὸ ἐργαστήρι ! Κόντεθε κιόλας ἡ μέρα τοῦ μισεμοῦ· σήμερα, τετάρτη, ἔξη τοῦ Ἀλωνάρη· μεθαβριον, παρασκευῆ, ὀχτώ, καὶ ταξίδι. Ὁρισμένο, ἀμετάλλαχτο, τέλειωτε. Ὁ κ. Ἀντρέας, ἄμα τὰποφάσιζε, καὶ ὁ κόσμος νὰ χαλνούσε, δρόμο. Τὴν πέμτην, δηλαδὴ τὴν ἀβριανὴν τὸ πουρνό, ἐμελλε νὰρθῆ καὶ ὁ βιβλιοδέτης. Ἀπαραίτητο νὰ μὴ χασομερήσῃ ὁ κ. καθηγητὴς, καιρὸς δὲν τοῦ ἀπόμνησκε, καὶ ἴσια ἴσια χολόσκανε, ποῦ δὲν εἶχε πιά νὰ καταλογίσῃ παρά κάτι ἀθηναϊκὰς φημερίδες, ἐπειδὴ τοῦ στέλνανε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, καὶ δὲν τὰβγαζε πέρα μὲ τοὺς ἀριθμοὺς, τὰ μπερδεβε μὲ τις μερομηνίας.

τούς ἤθελε ὅλους ἀδερφοὺς, μήπως φαντάστηκε πο-
τές πὼς πρέπει γι' αὐτὸ νὰ τοὺς ἀλλάξῃ πρῶτα τὴ
γλῶσσα ;

Μακάρι νὰ τὰ νοιώσουν αὐτὰ οἱ στενοκέφαλοὶ
μας πατριῶτες. Καλὰ θὰ κάνουν νὰ μελετοῦνε τὸ
ἀγγλογλωσσὸ φύλλο.

Γειά σου
Σ

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ (*)

Φίλε μου κ. Ταγκόπουλε,

Μὲ μεγάλη μου ἀγανάκτηση, αὐτὲς τὶς ἡμέρες,
διαβάζω σὲ κάποια λαχανόφυλλα μεγαλόσχημα τῆς
Ἀθήνας, ἕνα σωρὸ μωρολογίης καὶ μπερμπαντιῆς,
γιὰ τὴν «Ἐπιχορήγηση τῶν Πρίγκηπων».

Σαλιαρίζουν, φωνάζουν, βρίζουν χωρὶς νὰ θέλουν,
αὐτὰ τὰ λαχανόφυλλα, νὰ μᾶς ποῦν τί ζητοῦν νὰ
πιτύχουν. Θέλουν ἀναρχία ; θέλουν δημοκρατία ἢ
νὰ στραβώσουν τὴ γνώμη τοῦ Λαοῦ — πᾶει, πέρασαν
αὐτοὶ οἱ καιροὶ — ἢ παλὲς ζητοῦν κἄτι ἄλλο πού
ντρέπονται νὰ τὸ ποῦν ; Ἐπειτα δὲ μὲ τί δικαίωμα
ἐκφράζουν τὴ γνώμη τους οἱ κ. Ταρταρίνοι, γιὰ γνώ-
μη ἑνὸς Λαοῦ, πού σέβεται καὶ ἀγαπᾷ τὴ Βασι-
λική του Οἰκογένεια, γιατί εἶναι σωστὸ καὶ πρέπει
νὰ τὸ κάμῃ ἕνα; Λιῶς, πού ἔχει μεγάλαιον, δόξα
καὶ μέλλον.

Σοὺ φωνάζουν τάχα γιὰ φτώχεια καὶ γιὰ φό-
ρους, ἐνῶ κάθε μέρα βρίζουν τὴ συναλλαγῆ, ἐνῶ τὰ
ἐκατομμύρια τρώγονται ἀπὸ κηφηνариὸ ὑπαλλήλων,
καθὼς τὰ φώναζε προχθὲς στὴ Βουλῆ ὁ παλιὸς Ὑ-
πουργὸς τῶν Ναυτικῶν κ. Βουδοῦρης.

Σοὺ φωνάζουν γιὰ στρατὸ, ἐνῶ σὺν ἔλθῃ ἡ ὄρα
νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸς ὁ στρατὸς καὶ νὰ πολεμήσῃ, στὴν
πρῶτη γραμμὴ του, στὴ φωτιὰ θὰ εἶναι τὰ Ἑλλη-
νόπουλα οἱ Πρίγκηποι, καθὼς ὁ Διάδοχος στὸ Δομο-
κὸ μὲ τὸ πρίγκηπα Νικόλαο τὸ 1897. Σοὺ φωνά-
ζουν τάχα γιὰ ἔθνικες ἰδέες, ἐνῶ ὡς τὰ χθές τὰ
ἴδια τὰ πεντάρικα φύλλα φώναζαν ὅτι δὲν ἔχουμε
πρέσβεις καὶ μὲ τοὺς πρέσβεις μας ποτὲ δὲν πιτύ-
χαμε τίποτε καὶ ὅ,τι κατορθώσαμε, τὸ κερδίσαμε
μὲ μὴ δύναμη τῆς Δυναστείας μας. Καὶ ἐνῶ ξέρουν
ὅλα αὐτὰ καὶ ἀκόμη περισσότερα σοὺ μᾶσσοῦν καὶ
σοὺ ξεροῦν μὲ ἀνάκεια τελευταίου βλάκα κάθε λο-
γῆς μωρολογικὴ νομιζοντας πὼς ἔτσι θὰ ποτίσουν μὲ

(*) Δημοσιεύεται στὸ τέλος τοῦ φύλλου γιατί μᾶς σταλά-
θηκε ἄργα.

Ἐκείνη τὴ στιγμή, πέντε ἢ ὄρα τὰπόγεμα,
μπήκε ἡ Κατινούλα στὸ ἐργαστήρι. Χάρηκε πού τὴν
εἶδε. Καὶ βεβαίᾳ ! Ἐχθὲς τὸ βράδυ στὸ κρεβάτι
καὶ νὰ τὴνε πάλι στὸ ποδάρ. Ἐρχόντανε ἀπ' ὄξω
ἡ Κατινούλα. Τὴν εἶχε πᾶει ἄμεσως ἡ Ἄννα τοῦ
κ. Λανέζου, νὰ μάθῃ τί τρέχει, νὰ τοῦ ζητήσῃ κι
ὀδηγίης γιὰ τὴ διαμονή τους στὴν ἐξοχῆ. Ὁ κ.
Ἄντρεας τῆς παράγγειλε λοιπὸ, σὰ γυρίσῃ, νὰ τοῦ
πῆ τί τοὺς εἶπε ὁ γιατρός. Μοιάζει μάλιστα, τὸ
πρῶτ, σὰ νάνυπομονοῦσε νὰ ξεκαθρίσῃ τὰ καθέκα-
στα, ἐπειδὴ τοῦ φαινότανε ἀξήγητη καὶ δίχως λόγο
ἡ ψεσινὴ θέρμη, καὶ θίλησε νὰκούσῃ νέα προτοῦ μι-
λήσῃ μὲ τὴν Ἄννα, πού εἶχε ψούνια ὡς τὸ βράδυ
καὶ τὴν προσμένανε μόνο γιὰ τὸ φαγί. Τώρα, σὰ
νὰποξεχνούσε ἀξάφνα κὶ ἀνυπομονησιὰ καὶ θέρμη.
Ἄφου τὴν ἔβλεπε ὄρθια, τί νὰ γυρίθῃ καὶ νὰ παρα-
γυρίθῃ ; Φτάνει ἔτσι ὁ ἄθροπος πῶτερο πάντα
κυβερνιέται μὲ τὰ μάτια παρά μὲ τὸ νοῦ ἀπὸ ὄλη
λὲς ὡς κ' ἡ ψυχὴ του. Τὸ πῶς περιέργω εἶναι πού
βυθισμένος στὶς φημερίδες του, μήτε μὲ τὰ μάτια
του καθαπτὸ δὲν ἔκρινε, ἀφου μόλις τὴν κοίταξε καὶ
τὴ ρώτησε πολὺ ἀθῶα.

— «Αἱ ! Κατινούλα μου, ἂ δὲν εἶσαι κουρασμέ-
νη μὲ τὸ παραπάνω, ἔλα λιγάκι νὰ μὲ βοηθήσῃς, νά,

φαρμάκια τὴν ἀγάπη τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς Βασιλικῆς
οἰκογένειας καὶ θὰ χωρίσουν τὸν ἱερὸ δεσμὸ τῶν δύο
αὐτῶν ἐξουσιῶν. Καὶ ἀκόμα τολμοῦν, οἱ ἀντρόπια-
στοι, νὰ σοὺ λέγουν πὼς αἱ Ἑλλὰς γίνηκε τιμά-
ριον τῆς Αὐλῆς» καὶ σοὺ κάνουν καὶ Δημοψηφίσιμα-
τα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα καὶ ταχυδακτυλουργικὰ τῆς
πεντάρας ἢ δεκάρας, γιὰ νὰ μπορῆ ὁ καθὲ Φιλο-
λῆς καὶ χυδαῖος νὰ σοὺ λέγει ἐλεύτερον τίς ἰδέες του
καὶ νὰ κοπανᾷ ἀνόητα λόγια καὶ βρισιῆς, γιὰ τοὺς
Πρίγκηποις καὶ τὴ Δυναστεία μας, πού κάθε ἀλη-
θινὸς πατριώτης τὴν ἔχει καμάρι κὶ ἔθνικὸ φυλακτὸ.

Κέρκυρα.

ΗΛΙΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Δημοδιδάσκαλος

ΒΑΡΒΑΡΟΠΑΖΑΡΟ

«Ὁ νῖος βοήθῃς ἀνέλιξεν ἀπὸ χθὲς τὰ καθήκοντά του,
δημοσιευθέντος τοῦ διατάγματος εἰς τὴν «Ἐφημ. τῆς Κυ-
βερνήσεως» καὶ ὀρκισθέντος ἐνώπιον τοῦ κ. Πρωτεύουσ».
(«Ἀκρόπολις» 7 τοῦ Φλεβάρη, σελ. 2, στηλ. 1, ἰσὶδα
14—15).

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Κάποιος ἀστὴς ρεπορταρίκος μᾶς καταδιακίδασε στὴν
«Ἀκρόπολις» τῆς Τρίτης γράφοντας διάφορες δημοσιογρ-
φικὰς ἀηδίες, ἀπὸ τίς συνηθισμέναις, γιὰ τὴν «Ἄρρωστη
Δούλα» τοῦ Ψυχάρη καὶ γιὰ τὴν «Μπομπή» τοῦ Πασαγιάννη.
— Ἀποροῦμε πὼς ὁ φιλάτος καὶ πολυκαχημένος Τιμ.
Σταθόπουλος — πού δὲν εἶναι στίς ἀρχὲς του κηθῆλου Ἄ-
σταθόπουλος (τὸ παρανόμι χυθῆκε στὸ ἴδιο καλοῦπι τοῦ
Σεψυχαρη καὶ Πατσογιάννη πού μετὰχειρίζεται ἡ «Ἀ-
κρόπολις») ἐπιτρέπει στὰ παλιόπαιδα νὰ γράφουν τέτοις ἀ-
νοησίας καὶ δὲν τοὺς τραβίει λίγο τ' αὐτάκια.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΛΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἄπὸ Πέμπτη ἕως Πέμπτη.

Ἵπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

- Σποτωμοί. Περαιὰς 1, Ἐπαρχίης 5.
- Λαβωμοί. Ἀθήνα 6, Περαιὰς 4, Ἐπαρχίης 3.
- Κλεισιές. Ἀθήνα 5, Περαιὰς 3, Ἐπαρχίης 2.
- Ἀπαγωγές. Ἀθήνα 3, Ἐπαρχίης 2.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Κεφ. Κέρκυρα. Λίθαμε ἀπὸ τὸν κ. Σωτ. τὴ συν-
τρομή μας τοῦ 907 καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε. — κ. Μ. Φιλ.
Ἐξοχο τὸ ἄρθρο γιὰ τὸ «Χρῆστος» καὶ θὰ μπεῖ ὕστερ' ἀπὸ

πιασε δῶ τὸ χαρτάκι πού ἔπεσε, φέρε μου τὸ σπάγ-
γο ἐκεῖ, σήκωσέ μου τὸ σιγαμένο τὸ καρτόνι πού ξε-
γλίστησε. Στὸ μεταξὺ, μὴ τὰ δηγᾷσαι».

Τί εἶπε ἡ Κυρία ; — «Δὲν πρέπει ποτὲς νὰ τὸν
ταράζουμε στὴ δουλειά !» Τὸ πρόσταξε ὁ τάφος, ἔ-
συρφε τὸ κεφάλι τῆς ἡ ζωῆ, κ' ἡ Κατινούλα μᾶ-
ζωνε τίς φημερίδες, τοῦ τίς ἔδινε ὀλοπρόθυμη, ἀφου
τοῦ ἀποκρίθηκε πρῶτα.

— «Ὅχι, δὲν εἶμαι κουρασμένη».

Κ' ἐνῶ ἀράδιαζε τὰ φύλλα νὰ τὰ ταιριάξῃ, κου-
βέντιαζε ξεθάφρα μὲ τῆς γιὰ τὸν κ. Λανέζο. Κά-
ποτες μοιάζει ἀλήθεια σὰ νὰ εἶμαστε σ' ἕνα μέρος
κ' ἡ ψυχὴ μας κὶ ὁ νοῦς μου κὶ ὅλα μας νὰ εἶναι
μίλια μακριά. Πρόσεχε, δὲν πρόσεχε στὰ λόγια τῆς;
Μυστικὸ. Μυστικὸ καὶ γιὰ τὸν ἴδιο. Μὲ τὰ σωστά
του ὅμως, μάλιστα καὶ μὲ κάποιο κρύφιο καμάρι,
πού παίρνανε τὰ πράματα τὸν ἴσιο δρόμο, μὲ κάποιο
καμάρι τῆς καρδιάς, ὅ,τι λόγο τοῦ κ. Λανέζου κὶ ἂν
τοῦ ἀνάφερνε ἡ Κατινούλα, κάθε του λόγο τὸν παι-
νοῦσε, τὸν ἔγκρινε, τὸν σκόλιαζε μ' ἕνα.

— «Καλὸ ἀφτό ! Πολὺ καλὰ ! Μπράβο !»

Κ' ἔπειτα πάλι τὴ δουλειά του, ἡ μύτη πιά
μέσα στὶς φημερίδες. Καὶ περὶ τὴν κόντεβε νὰ τελειώ-
σῃ, τῆς εἶπε μὲ καλοσύνη.

ἕνα δὺς φύλλα. Γειά σου ! — κ. Ἀλεξανδρινό. Παραξε-
νεύουσι γιὰ τὰ Κουρούσιζ κατορθώματα στὴν Ἀλεξάν-
τρα, μὰ ἐδῶ, πού ξέρουμε κάπως καλύτερα τὰ πρόσωπα καὶ
τὰ πράματα, τὰ βρίσκουμε φυτικώτατα καὶ γελοῦμα. Κίτι
ὅμως θὰ γραφεῖ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα στὸ ἄλλο φύλλο τοῦ
«Νουμῶ» κ' ἔτσι μπαίνουν τὰ πράματα στὴ θίση τους.

«Αἱ ! ὄρα σου καὶ νὰ ξεκουρασθῆς».

Ὅταν ἡ Κατινούλα βγήκε ἀπὸ τὸ ἐργαστήρι στὴν
ἀβλή, ἀνταμώθηκε μὲ μιὰ παλιὰ φιληνάδα τῆς Ἄν-
νας, πού ἐρχότανε βίζιτα καὶ πού τρώμαζε ἄρα εἶ-
δε τὸ κορίτσι.

— «Μὰ τί ὄψη πού μοῦ τὴν ἔχεις σήμερα ! Τί
χάλια εἶναι ἄρα ; Ἐλα νὰ μοῦ δείξῃς καὶ τὴ
γλῶσσα σου. Ἐλεεεε ! Ἐσὺ, παιδάκι μου, πρέπει
ἀμέσως νὰ πέσης στὸ κρεβάτι, νὰ ζεσταθῆς !»

Ναί, κρύωνε ἀλήθεια ἡ καημένη. Ἀνέθηκε στὴν
κάμερή της, ἔπεσε κὶ ἀφου ξεπλώθηκε, ἀναπέρασε
μὲ τὸ νοῦ τῆς ὅλα τὰ ἱστορικὰ τῆς ἀπογευματινῆς
ἐκείνης στοῦ κ. Λανέζου Μέρκ φριχτή. Σὰ νὰ τὴν
ἀποφάσιζε ὁ γιατρός καὶ σώνει. Πήγανε μὲ τὴν Ἄν-
να. Παραπονιέθηκε πρῶτα ἡ Κατινούλα πὼς τῆς πο-
νοῦσε τώρα κὶ τὸ σκέλι τῆς κάπου, πὼς τῆς ἔ-
θγαινε ἀξάφνα σπυρὶ ἄσπρο καὶ μᾶζωνε. Τόντις ὁ
κ. Λανέζος, ἐνῶ τὴ χειρουρροῦσε, τὴ λάβωσε χωρὶς
νὰ τὸ θέλῃ μὲ τὸ σμιλὶ του καὶ στὸ σκέλι. Ἰννοοῖ-
ται δυσχεροῦσθῆκε ὁ ἄθροπος πού τόκαμε καὶ γι'
ἀφτό τὴ βεβαίωσε, σὺν κοίταξε τὴν πληγούλα, πὼς
δὲν εἶναι τίποτε. Ὅστερα ἡ Κατινούλα τὸ γύρισε
τὸ μεταγύρισε, δισταξε, τέλος τὸ κατάρφερε, τὸ εἶ-
πε. Νά, ἔπρεπε τὸ νεφρὶ τῆς νὰ τῆς κόψῃ, νὰ γλυ-
τώσῃ, πού ἐνοιώθε ἀδυναμία ὀλοένα, πού τὸ κεφά-
λι τῆς πάντα ζαλισμένο, πού τὰ νερά τῆς νερά δὲν
εἶτανε, παρὸ ἔμπου μοῦᾶχο, σκίπια καὶ σκίπια.
Δὲν τὸ φώναζε ὅμως μὲ τὸ ἄρρο, μὲ τὴν ἀπειπι-
σιὰ πού τὸ εἶχε φωνάζει στὸν κ. Ἀμάρο, γιατί σκια-
ζότανε μπροστά στὴν Ἄννα, γιατί τὸν μπιστεβότα-
νε περισσότερο, γιατί ἐθνετικὰ τῆς φέρθηκε στὴν
κλινικῆ. Ὁ γιατρός τίς ἠσῶχας καὶ τίς δύο μὲ τὸ
ἴδιο ἄχ ! τὸ χαμῆλο-ἐκείνο τοῦ κ. Ἀμάρου — φαί-
νεται πὼς τὸ ἀπαγγέλιμα τὸ φέρνει σὲ κάτι κρίσιμες
στιγμὲς ἀπάνω στὰ χεῖλιά τους ὀλωνῶνε — μὲ τὸ
γλυκὸ καὶ μακρόπειρο χαμῆλο πού φρίκιασε ἡ ἀρ-
ρώστη σὺν τὸ ξαναεἶδε ἀπαράλλαχτο, ἴσως κίλλας
πῶς ψυχρὸ, ἡσυχὰ καὶ φιλικὰ τῆς εἶπε πὼς τὰ φη-
ταξεται, πὼς τόσο ἀγαπᾷ δὲν εἶναι τὰ πράματα,
τὴν ὀδήγησε κίλλας σ' ἕνα καμειάκι δίπλα, τὴν
παρκαλάσε νὰ καθίσῃ καὶ τῆς ἀπόδειξε τὸ πιστεβε
ἄραγες ὁ ἴδιος ; πὼς ἔμπου πᾶρα πολὺ δὲν ἔχει.
Κὶ ἄρχισε τότες μικρινὲς κουβέντες μὲ τὴν Ἄννα.

Ἐβρεχε ὄξω δυνάτᾳ. Ὅσο μιλοῦσε ὁ γιατρός κὶ
ἀράδιαζε ὄρους ἐπιστημονικὸς τῆς γιατρικῆς πού
μόλις τοὺς ἔπαιρνε τάρτι τῆς, κερρῶνε δὲν ξέρω γιὰ-
τὶ τὰ μάτια τῆς ἡ Κατινούλα στὸ παραθύρι. Πε-
τοῦσανε δύο τρεῖς σπουργίτες δῶθε καίθε. Ἄχ ! ὁ
ἀέρας τοῦρανοῦ ! Ἄχ ! ἡ λεφτεριά ! Ἡ βροχὴ λὲς,
καὶ τῆς κλοῦσε τὴ λαλιὰ πού συνδέει μὲ τὴ φύση
τάπλιςιὰ τὰ πλάσματα καὶ τὴ γρικουνε τὴ λαλιὰ
τῆς φύσης, γιατί βρίσκουται πῶς σιμά τῆς ἀπᾶμῆς.
Τῆς φάνηκε τῆς Κατινούλας σὰ νὰ εἶχε φωνὴ κάθε
σταλαματιὰ βροχῆ πού ἔπερτε ἀπάνω στὰ τζάμια,
τῆς φάνηκε σὰ νὰ τῶρασε ὁ καιρός, πὼς ἔπρεπε
τώρα τώρα, κὶ ὄχι τάχα πῶς ὕστερα, νὰ λυτρωθῆ.
Ὁ κ. Λανέζος πού στὴ βροχῆ δὲν πρόσεχε, πε-
ράτανε τὴ μακρινὴ του τὴν ὀμιλία μὲ τὰκόλουθα
λόγια.

— «Βιάση καμιά. Κυρία μου, δὲν ἵπάρχει. Ἄν
ἡ θερμοκρασία τῆς ξεπεράσῃ τοὺς 39ο, μὴ μὴνατε.
Φρόνιμο νὰ μείνῃ ἀκόμη καμιά δεκαπενταριά μέρες
ἡ ἀρρώστη μαζί σας στὸ Παρίσι, ἀφου καὶ τοῦ λό-
γου σας δὲ φέβγατε ἄμεσως. Ἐπειτα, πηγαίνετε μὲ
τὴν ἡσυχία σας στὴν ἐξοχῆ, κάθεστε τρεῖς μῆνες,
καθὼς τὸ συνηθίζετε, ὡς τὸν Ἄη Δημήτρη. Τότες,
σὰ δυναμώσῃ, γίνεται τὸ χειροῦργημα — νὰ μὴν τῆς
χελιάσουμε τὸ χατίρι. — Τὴ φρασούλα του ἀφτή, ὁ
κ. Λανέζος τὴν εἶπε χαδεφτικὰ, κοιτάζοντας τὴ
φτωχιά του τὴν πελάτισσα — Πρέπει ὅμως πρῶτα νὰ
δυναμώσουμε, παιδί μου».

(ἀκολουθεῖ)